Αυτούς τους
πραγματικούς
“ Ελληνες”
ευργέτες και ήρωες
θα φιλοξενεί
το περιοδικό
“Αναγνώστης “
αρχίζοντας με την
περιήγηση των
δημιοσιογράφων
ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΥΓΔΑΛΗ
και ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΙΣΑΡΗ
στην Αθήνα
του σήμερα, όπως
δημοσιεύτηκε στον
Καζαμία 2023 .

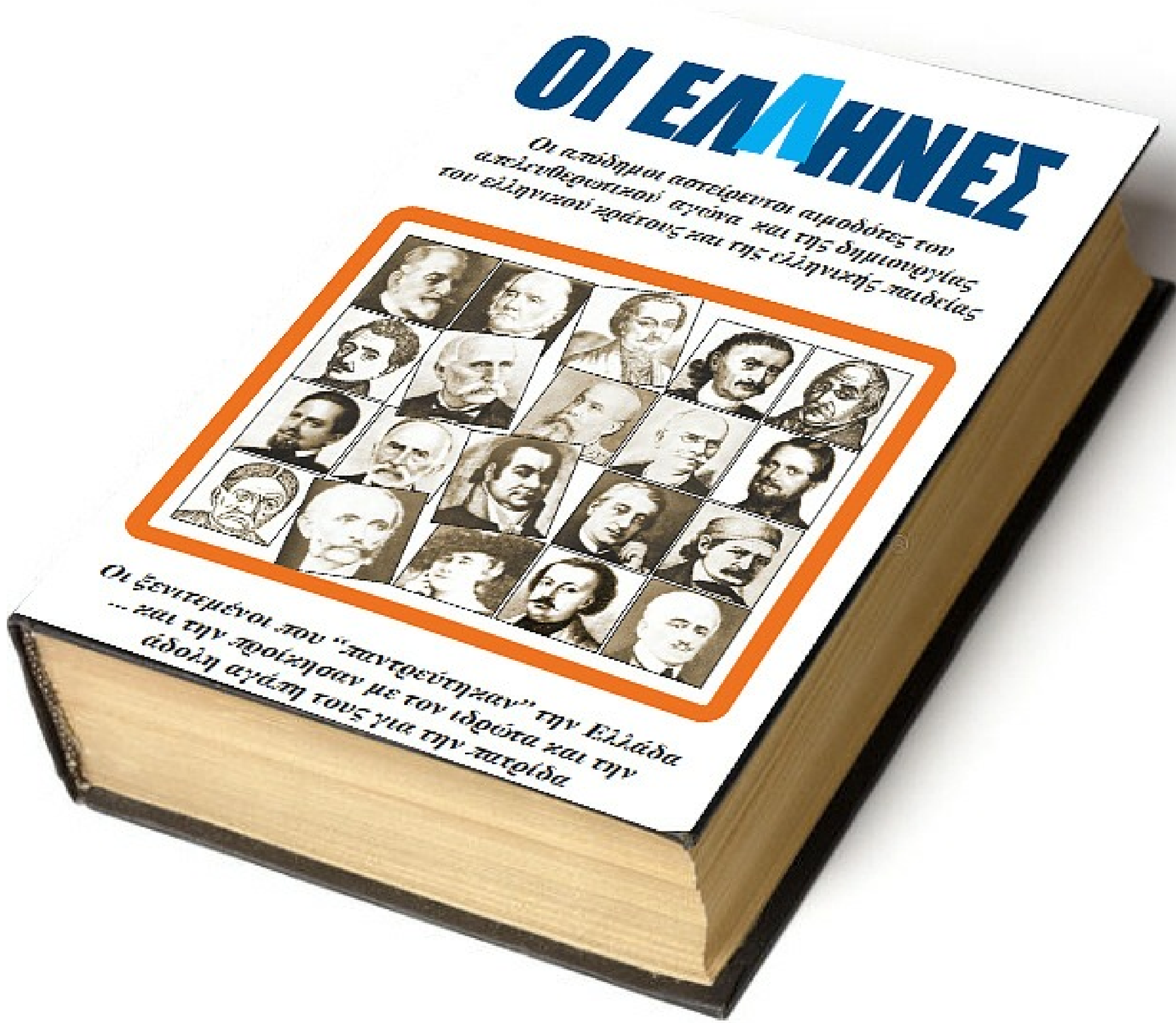

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΒΕΡΩΦ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΖΑΠΠΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΖΩΣΙΜΑΔΕΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ

ΒΑΡΒΑΚΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

Βαρβάκης

ΜΠΕΝΑΚΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

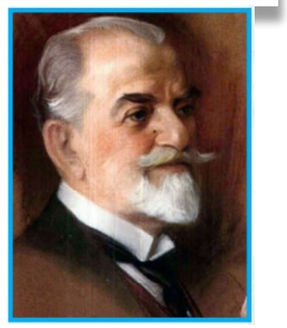

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
ΕΛΕΝΑ

ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΗΣ
ΖΩΡΖΗΣ

ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥ
ΑΔΕΛΦΟΙ

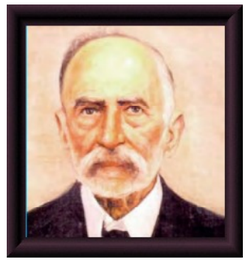

ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΣΥΓΓΡΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΟΣΙΤΣΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ

ΣΙΝΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ & ΥΙΟΣ

ΠΑΓΚΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΔΟΜΠΟΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΜΑΡΑΣΛΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΑΝΑΡΥΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΗΣ

ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΙΔΗΣ
(1775 -1852)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
(1819 – 1885)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ
(1844-1932)

ΠΑΝΑΓΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΟΣ
(1835-1911)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΗΣ
(1830-1921)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ
(1830-1911)

ΚΑΠΛΑΝΗΣ
ΖΩΗΣ

ΡΙΖΑΡΗΣ
ΓΕΩΡΙΟΣ

ΠΑΠΑΦΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΡΙΖΑΡΗΣ
ΓΕΩΡΙΟΣ

ΑΛΛΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Αυτοί οι απόδημοι που μας έλειψαν

του
Βαγγέλη Μυγδάλη
Άγγελου Καίσαρη

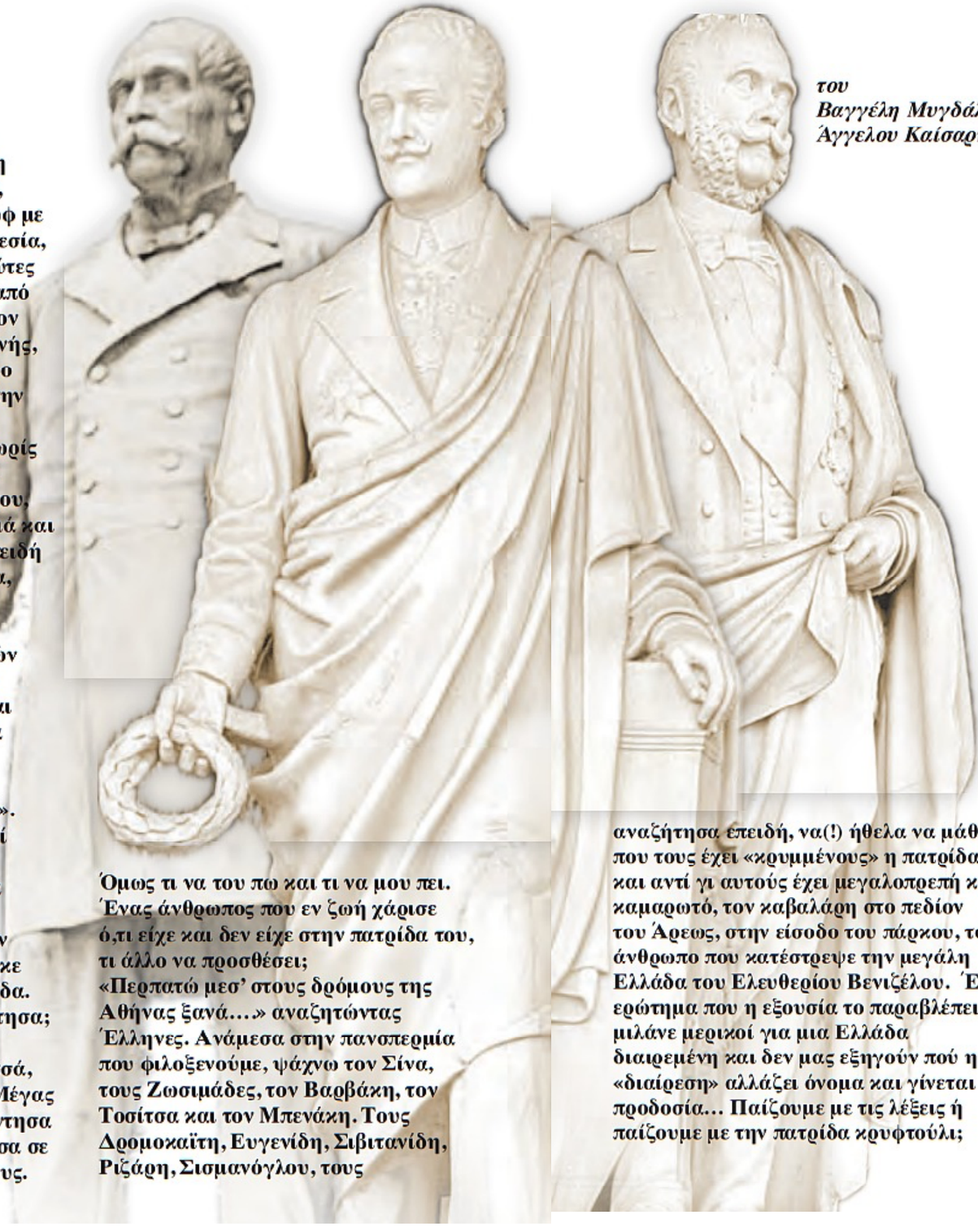

Αναζητώντας Έλληνες, στην φασαριόζικη πρωτεύουσα ψάχνω σε γωνιές και στενά, σε πάρκα και πλατείες, σε «άλση και τενάγη». Στη μαρίνα Φλοίσβου, στο Τροκαντερό, Παλιό Φάληρο, το θωρηκτό Αβέρωφ με στοιχειώνει. Τη δόξα και την ευεργεσία, την αγάπη για την Ελλάδα, δυο ναύτες τη φυλάνε αγκυροβολημένη. Έξω από το Παναθηναϊκό στάδιο συναντώ τον Γεώργιο. Άψογος, σοβαρός, ευθυτενής, κρυμμένος πίσω από τις φυλλωσιές ο εκ Μετσόβου Γεώργιος Αβέρωφ, στην αιώνια μοναξιά του, με την πλάτη γυρισμένη στο δημιούργημά του χωρίς ξεναγούς και επισκέπτες, με το « Η πατρίς ευγνωμονούσα» στα πόδια του, μια σφραγίδα κόντρα στη λησμονιά και την αδιαφορία των περαστικών. Επειδή η πατρίδα, αντίθετα με την εξουσία, δεν ξεχνάει.

Εκεί κοντά και ο Ζάππας. Το Ζάππειο, από μέγαρο των Ελληνικών Ολυμπιακών, έμελε να καταντήσει κέντρο πολιτικών ανακοινώσεων και ολιγαρχικών «θριάμβων». Στάθηκα μπροστά στον αγωνιστή Έλληνα και σάμπως να μου φάνηκε ένα πικρό χαμόγελο «που δεν προχωρεί». «Ευαγγέλη» του είπα. Είναι μερικοί άνθρωποι, υπερ Έλληνες που μας απόμειναν να τους βλέπουμε και να μην ομιλούν, να μην απαντούν… «Ευάγγελε» του είπα! Ήθελα να τον ρωτήσω τον Ηπειρώτη, πώς σκέφτηκε και άφησε τα πάντα του στην πατρίδα. «Πώς Ευάγγελε;». Και που τον ρώτησα; Απάντηση δεν πήρα.

Τον Ιωάννη Πάγκα από την Κορυτσά, τον έψαξα στην Ομόνοια, Αθήνα, Μέγας Αλέξανδρος, Μπάγκειον, τον συνάντησα σε μια γωνιά μαρμαρωμένο, ανάμεσα σε Έλληνες, και περαστικούς διάφορους.

Όμως τι να του πω και τι να μου πει. Ένας άνθρωπος που εν ζωή χάρισε ό,τι είχε και δεν είχε στην πατρίδα του, τι άλλο να προσθέσει;

«Περπατώ μεσ' στους δρόμους της Αθήνας ξανά….» αναζητώντας Έλληνες. Ανάμεσα στην πανσπερμία που φιλοξενούμε, ψάχνω τον Σίνα, τους Ζωσιμάδες, τον Βαρβάκη, τον Τοσίτσα και τον Μπενάκη. Τους Δρομοκαΐτη, Ευγενίδη, Σιβιτανίδη, Ριζάρη, Σισμανόγλου, τους αναζήτησα επειδή, να(!) ήθελα να μάθω που τους έχει «κρυμμένους» η πατρίδα και αντί γι αυτούς έχει μεγαλοπρεπή και καμαρωτό, τον καβαλάρη στο πεδίον του Άρεως, στην είσοδο του πάρκου, τον άνθρωπο που κατέστρεψε την μεγάλη Ελλάδα του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ένα ερώτημα που η εξουσία το παραβλέπει, μιλάνε μερικοί για μια Ελλάδα διαιρεμένη και δεν μας εξηγούν πού η «διαίρεση» αλλάζει όνομα και γίνεται προδοσία… Παίζουμε με τις λέξεις ή παίζουμε με την πατρίδα κρυφτούλι;

Πίσω από τις «λεζάντες» της εξουσίας, εγώ, τους μεγάλους Έλληνες ψάχνω, τους ήρωες που δεν τους τιμά ένα «ξεκάρφωτο» ευεργέτες, όταν δίνεις και την ψυχή σου στην πατρίδα δεν είσαι απλά ευεργέτης, είσαι ήρωας, είσαι Έλλην. Τους Έλληνες αυτούς αναζητώ να μιλήσω μαζί τους, αυτούς τους πατριώτες, επειδή είναι όλοι Έλληνες της ξενιτιάς, της διασποράς, ομογενείς, σαν κι εμάς. Εμείς που αν και το καμαρώνουμε ποτέ δεν προσπαθούμε να τους μοιάσουμε. Στη συντριπτική πλειοψηφία τους Ηπειρώτες. Και ακόμη πιο περίεργο, είναι ότι τέτοιοι Έλληνες δεν κυκλοφορούν στους σημερινούς ομογενείς, στο χριστεπώνυμο πλήρωμα, δεν κυκλοφορεί Αβέρωφ και Ζάππας, Βαρβάκης και δεν ξέρω πώς γίνεται αυτό. Τελικά, οι Έλληνες από τους αρχαίους χρόνους, τους κλασσικούς μέχρι σήμερα, οι φιλόσοφοι, οι δημοκράτες της κλήρωσης, οι ποιητές, οι εθνικοί ευεργέτες, δεν κυκλοφορούν πλέον. Βέβαια τους έψαξα. «Περπατώ μεσ' τους δρόμους της Αθήνας ξανά…» αλλά δεν τους βρίσκω ζωντανούς, αυτοί, βγήκαν μια φουρνιά, μεγαλούργησαν αλλά δεν μας άφησαν διαδόχους.

Δεν έγιναν παράδειγμα προς μίμηση. Από την δημοσιογραφική μου πείρα, κατέληξα ότι όλοι στέκουν ακίνητοι, αμίλητοι, μέρα – νύχτα, αγέλαστοι και ίσως καμιά φορά να δακρύζουν με αυτά που βλέπουν και ακούν. Μαρμαρωμένοι, γεμάτοι σκόνη του χρόνου, Έλληνες από μάρμαρο, που έβαλαν τη μαγιά να χτιστεί η Ελλάδα που ονειρεύτηκαν, αγωνίστηκαν μαζί με την Ελλάδα της κλεφτουριάς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΑΒΕΡΩΦ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Το θωρηκτό που... μπήκε στην Πόλη

Ο Γεώργιος Αβέρωφ γεννιέται στο Μέτσοβο τον Δεκαπενταύγουστο του 1815. Μαθαίνει κάποια γράμματα στο Ελληνοσχολείο του Μετσόβου, και το 1840 ακολουθεί το μεταναστευτικό ρεύμα της εποχής προς την Αίγυπτο, παίρνοντας μαζί του την αποχαιρετιστήρια ευχή της μητέρας του: «Χώμα να πιάνεις, μάλαμα να γίνεται». Εργάζεται μαζί με το μεγαλύτερο αδελφό του, Αναστάσιο, αρχικά στην εμπορική επιχείρησή του με εισαγωγές και εξαγωγές αιγυπτιακών προϊόντων προς τη Ρωσία. Έπειτα απο 20 χρόνια αυτονομείται και η γρήγορη δικτύωσή του στη Ρωσία, απογειώνουν την επιχειρηματική του επιτυχία και πολλαπλασιάζουν τα κέρδη του. Αλλά η κορύφωση της επιχειρηματικής του επιτυχίας έρχεται όταν, λόγω του αμερικανικού εμφυλίου, το αμερικανικό βαμβάκι δεν μπορεί να φτάσει στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα την εκτόξευση της τιμής του. Ο Γεώργιος Αβέρωφ που έχει προλάβει να αγοράσει μεγάλες ποσότητες αιγυπτιακού βαμβακιού σχεδόν το μονοπωλεί. Το 1870, ο Γεώργιος Αβέρωφ αναγνωρίζεται πλέον ως ο κορυφαίος έμπορος στην Αίγυπτο. Ο πρώτες του δωρεές γίνονται προς την, ανθούσα τότε, ελληνική κοινότητα της Αλεξάνδρειας (της οποίας μάλιστα, είναι πρόεδρος). Ιδρύει γυμνάσιο, παρθεναγωγείο και νοσοκομείο, αλλά και δίνει αρκετά χρήματα. Το 1866, προσφέρει 5.000 χρυσές λίρες για την Κρητική Επανάσταση. Ενώ μαζί με τους συγχωριανούς του, Νικόλαο Στουρνάρα η Στουρνάρη και Μιχαήλ Τοσίτσα μεγαλεμπόρων της Αιγύπτου, συνεισφέρουν το αρχικό κεφάλαιό για την ανέγερση του Πολυτεχνείου, το οποίο, προς τιμήν τους, παίρνει την

Επάνω το θωρηκτό στις δόξες του. Αριστερά, Μουσείο στο Φάληρο το ένδοξο «Αβέρωφ. Παιάνες και επισκεπτήρια στις εθνικές γιορτές

Η Πατρίς Ευγνωμονούσα

ονομασία Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Χρηματοδοτεί εξ ολοκλήρου με 1.200.000 δρχ. την κατασκευή του πρώτου κτιρίου της Σχολής Ευέλπιδων σε σχέδια του Ερνέστου Τσίλερ. Ενώ με δωρεά του χτίζονται οι φυλακές Αβέρωφ. Χρηματοδοτεί επίσης τους ανδριάντες των Ρήγα Βελεστινλή και Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε΄ έξω από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ δημιουργεί τη τη Γεωργική Σχολή Λάρισας, καθώς και το Ωδείο Αθηνών. Καλύπτει άμεσα με 585.000δρχ. ολόκληρη την αναμόρφωση του αρχαίου Παναθηναϊκού σταδίου, για την επανακίνηση και την συνέχιση των Ολυμπιακών γώνων που είχε αρχίσει ο Ευάγγελος Ζάππας αλλά παίρνοντας ως μοναδικό «αντάλλαγμα» τον ανδριάντα του μπροστά στην είσοδό του. Είναι βέβαιο ότι χωρίς τη γενναιοδωρία του Γεωργίου Αβέρωφ δεν θα ήταν καθόλου δεδομένες ούτε η επιτυχής επανεκκίνηση των Ολυμπιακών Αγώνων ούτε, φυσικά, η συνέχισή τους. Η τελευταία, και πιθανότατα κορυφαία, συνεισφορά του Ηπειρώτη ευεργέτη έρχεται αμέσως μετά το θάνατό του στις 15 Ιουλίου 1899, όταν σε κληροδότημά του αφήνει 300.000 λίρες Αγγλίας για τη ναυπήγηση του γνωστού θωρηκτού «Αβέρωφ». Το τελευταίο κυριαρχεί στο Αιγαίο σε όλες τις μεγάλες μάχες του Ελληνισμού στο πρώτο μισό του προηγούμενου αιώνα. Σήμερα αγκυροβολημένο στο Φάληρο σαν μουσείο δόξης λαμπρό, μας θυμίζει τις ωραιότερες μέρες της Μεγάλης Ελλάδας.

Ο ηπειρώτης με το "αρχαίο πνεύμα" αθάνατο...

Ευάγγελος Ζάππας γεννήθηκε στο Λάμποβο της Βορείου Ηπείρου το 1800. Νωρίς έγινε υπασπιστής του Μάρκου Μπότσαρη, και πολέμησε στο πλευρό του στις συγκρούσεις των Σουλιωτών και στην επανάσταση του 1821, στη μάχη Κομποτίου και στη Πέτα της Άρτας, ακόμη και στην πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου, ενώ έφθασε στο βαθμό του ταξιάρχου. Ο ωραίος αυτός Έλληνας, δεν δέχεται την τιμητική σύνταξη του νεοσύστατου ελληνικού κράτους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

...καπνός

Οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα. Ο άνθρωπος που θα τους μονιμοποιούσε στην Ελλάδα, ο Ευαγγέλης Ζάππας, δεν ζει πά...

και το όνειρο

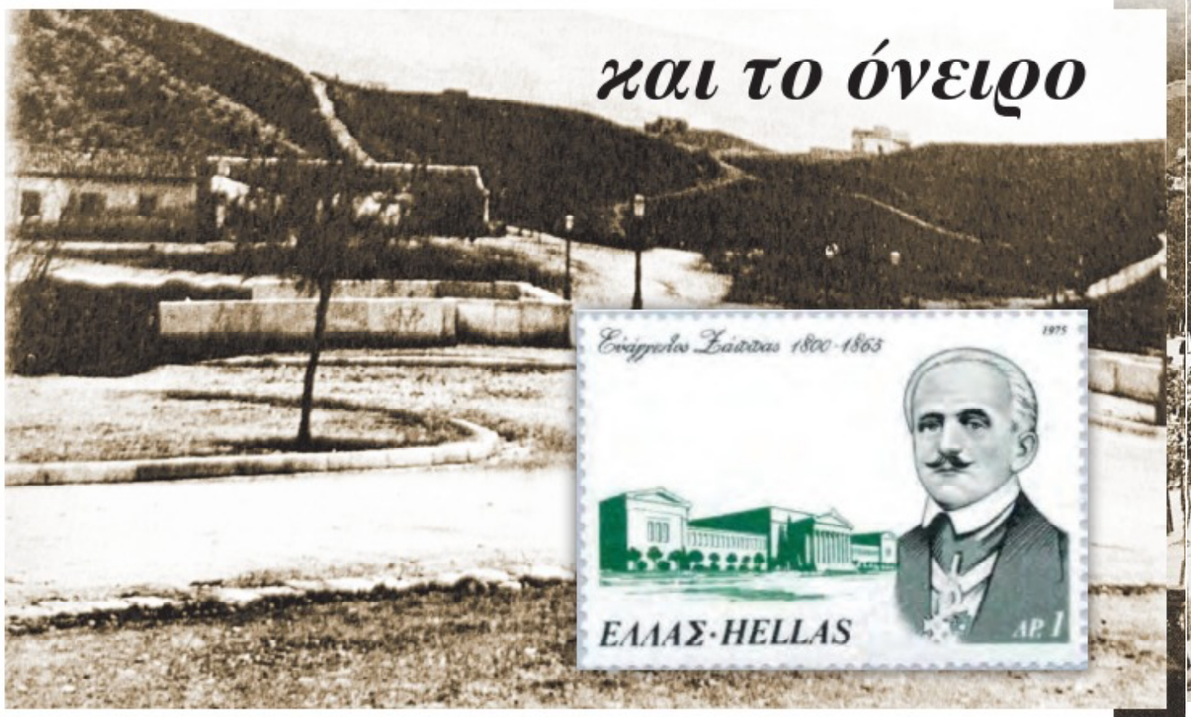

Το Παναθηναϊκό στάδιο πριν γίνει η πρώτη αναστήλωση απο τον Ζάππα. Ένθετο το γραμματόσημο προς τιμή του.

και πολυτραυματίας φεύγει στη Βλαχία (1831). Πανέξυπνος και άριστος δημοσχετίστας καταφέρνει και μπαίνει στις «μπίζνες», δημιουργώντας σε πολύ μικρό διάστημα μια οικονομική αυτοκρατορία. Ξεκινάει με την εκμετάλλευση των Μοναστηριακών κτημάτων και μπαίνει σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ποτοποιίες, ακόμα και εθνική Ατμοπλοϊκή εταιρεία έστησε, εφοπλιστής ο Βαγγέλης! Μέσα σε 31 χρόνια έγινε «μούλτι μίλιονερ» και το πρώτο που σκέφτηκε ήταν ο ελληνικός πολιτισμός αλλά και ο κλασσικός αθλητισμός. (Πόσοι το σκέφτονται σήμερα;) Ένα δίκτυο Ζαππείων σε μεγάλες πόλεις του κόσμου προήγαγε την ιδέα του αρχαίου ελληνισμού πολιτισμού. Χρηματοδότησε, το πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αμαλιείο Ορφανοτροφείο αλλά έκανε και την πρώτη διεθνή αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων και αναστήλωσε κατ' αρχήν το αρχαίο Παναθηναϊκό στάδιο. Ο αγωνιστής του 1821 όμως έχει ένα απίθανο όραμα. Την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στο λίκνο τους. Αυτή είναι ίσως η πιο εντυπωσιακή εκδήλωση της προσφοράς του Ευαγγέλη Ζάππα στον τόπο του, κάτι που θα του αναγνωρίσει ευτυχώς νωρίς το νεοσύστατο ελληνικό κράτος και θα τον τιμήσει ως εθνικό ευεργέτη ήδη από το 1859 (συνάμα με τον ξάδελφό του Κωνσταντίνο Ζάππα). Το ξακουστό Ζάππειο Μέγαρο των Αθηνών φέρει τη σφραγίδα του Ζάππα, καθώς ήθελε να φτιάξει έναν χώρο για να στεγάσει εκεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας! Έθεσε έτσι τις βάσεις του μεγάρου, επισκεύασε και ένα καλό τμήμα του Παναθηναϊκού Σταδίου και έκανε όλες τις συνεννοήσεις με τους ιθύνοντες για την προώθηση του οράματός του. Η ανά τετραετία τέλεση των «Ολυμπίων» στην Αθήνα σε «αξιοπρεπές και ευρύχωρο κατάστημα», σύμφωνα με το σχέδιό του, ήταν γεγονός. Το οποίο δεν θα προλάβαινε ωστόσο να αντικρίσει ολοκληρωμένο, καθώς το 1865 πεθαίνει. Το όνειρό του δεν θα πέθαινε ωστόσο, καθώς είχε εξουσιοδοτήσει με όρκο ιερό τον ξάδελφο Κωνσταντίνο να κινήσει γη και ουρανό για να φτιαχτεί το Ζάππειο και να αναβιώσουν τελικά οι Ολυμπιακοί της Αθήνας. Αν και ο Κωνσταντίνος θα πέθαινε τελικά κι αυτός το 1892, τέσσερα χρόνια αργότερα οι Ολυμπιακοί της Αθήνας θα ήταν γεγονός και οι διεθνείς αγώνες ξιφασκίας θα πραγματοποιούνταν στο Ζάππειο Μέγαρο, το οποίο στέγαζε εντός του την κεφαλή του εθνικού μας ευεργέτη. Δυστυχώς όμως, έλειπε ο ίδιος ο οραματιστής, ο Ευάγγελος και το όνειρο έγινε καπνός. Αντί η Ολυμπιάδα να γίνει μόνιμα στην Ελλάδα, τα κλασσικά αγωνίσματα, μαζί με βιομηχανική και αγροτική παγκόσμια έκθεση, κατάντησε ανά τον κόσμο τσίρκουλο οικονομικών συμφερόντων με... γκολφ και «κανό – εκαγιάκ» Σήμερα, βλέπουμε το υπέροχο Ζάππειο που χτίστηκε μετά το θάνατό το, το παναθηναϊκό στάδιο που ανέστησε και τον μαθαίνουμε στα σχολεία με το γνωστό «εθνικός ευεργέτης». Κάτι πολύ φτωχό για αυτόν τον υπέρ 'Ελληνα, γι' αυτό το παλλικάρι.

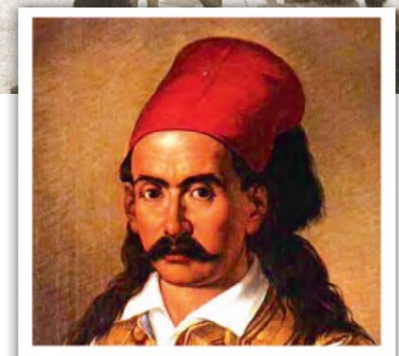

Ο Μπότσαρης και το πρωτοπαλίκαρό του Εαγγέλης Ζάππας

ΖΩΣΙΜΑΔΕΣ

Α Δ Ε Λ Φ Ο Ι

Επιστροφή στον Αναγνώστη

Τέσσερις απο τους έξι αδελφούς

Τα έξι παλικάρια που παντρεύτηκαν την Ελλάδα

Η προσφορά των Αδελφών Ζωσιμάδων είναι ανυπολόγιστη. Επειδή δεν είναι μόνο οι δωρεές και τα κτίρια. Είναι το βάρος που έριξαν στην μόρφωση του Έλληνα, στις σχολές, στα σχολεία και στις χιλιάδες εκδόσεις - ελληνικά βιβλία που τα μοίρασαν δωρεάν. Οι εννιά Ζωσιμάδες γεννήθηκαν στα Γιάννενα, από το 1751 εως το 1766. Τρία κορίτσια και έξι αγόρια. Τα κορίτσια παντρεύτηκαν όπως είθισται εκείνο τον καιρό. Τα αγόρια έσπευσαν στην ξενιτιά και πρόκοψαν. Ιταλία και Ρωσία. Έγιναν εκατομμυριούχοι. Αγαμοι, λέγεται ότι σε όσους τους ρωτούσαν απαντούσαν απλά: «Εμείς παντρευτήκαμε την Ελλάδα…»
Οι Ελληνες αυτοί στερούσαν από τον εαυτό τους την καλοπέραση για να στεί-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

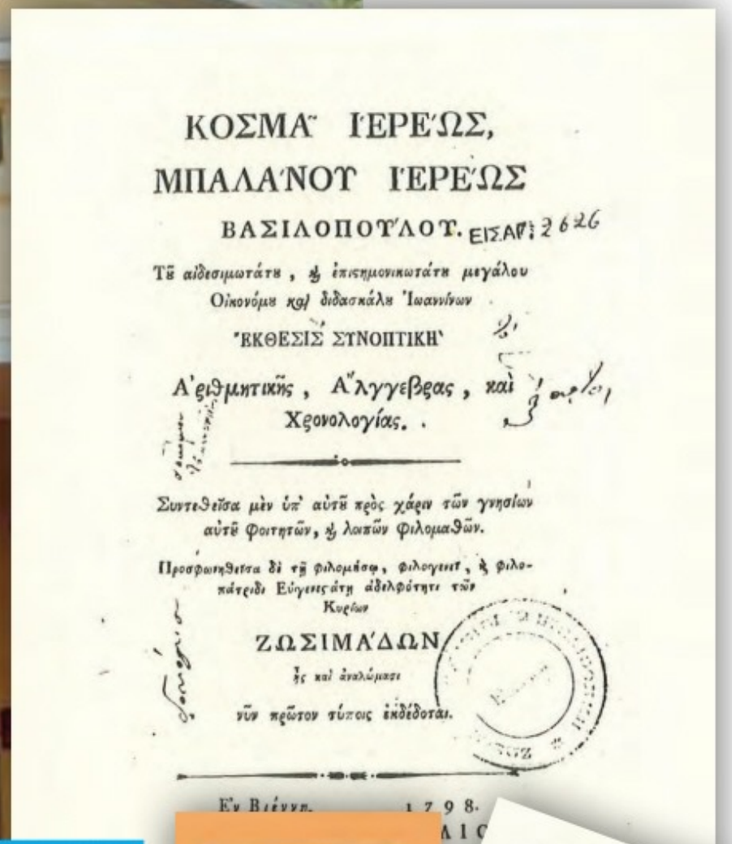
ΚΟΣΜΑ ΙΕΡΕΩΣ,
ΜΠΑΛΑΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ.
Τοῦ αἰδεσιμωτάτου, καὶ ἐπιστημονικωτάτου μεγάλου Οἰκονόμου καὶ διδασκάλου Ἰωαννίνων
ἘΚΘΕΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
Ἀριθμητικῆς, Ἄλγγεβρας, καὶ Χρονολογίας.
Συντεθεῖσα μὲν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς χάριν τῶν γνησίων αὐτοῦ φοιτητῶν, καὶ λοιπῶν φιλομαθῶν.
Προσφωνηθεῖσα δὲ τῇ φιλομήσῳ, φιλογενεῖ, καὶ φιλοπάτριδι Εὐγενεστάτῃ ἀδελφότητι τῶν Κυρίων
ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ
ἧς καὶ ἀναλώμασι
νῦν πρῶτον τύποις ἐκδέδοται.
Ἐν Βιέννῃ. 1798.

Χωρίς τους Ζωσιμάδες ο Κοραής θα πρόσφερε πολύ λιγότερα... Δίπλα από εκδόσεις των Ζωσιμάδων

...και χήρεψε η Ελλάδα μας!

λουν όσα μπορούσαν περισσότερα στην Ελλάδα. Μυήθηκαν στη Φιλική Εταιρεία και συνέδεσαν το όνομα τους με το τεράστιο εκδοτικό έργο του δάσκαλου του γένους Αδαμάντιου Κοραή. Συμβάλουν ουσιαστικά στην διάδοση του νεοελληνικού έργου του ελληνικού διαφωτισμού. Παράλληλα χτίζουν στα Γιάννενα ορφανοτροφεία, πτωχοκομεία και το ισάξιο με τη μεγάλη του γένους Σχολή , το Πολυεκπαιδευτήριο τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων που λειτουργούσε σαν φάρος στο σκλαβωμένο γένος με βιβλία και όργανα φυσικής και χημείας. Όλα τους τα εκατομμύρια στην Ελλάδα οι Ζωσιμάδες. Και την κληρονομιά τους που λίγοι την ξέρουν: Μια συλλογή εκατομμυρίων, από αρχαία χρυσά Ελληνικά νομίσματα, ανυπολόγιστης αξίας, που αποτέλεσε τον θεμέλιο λίθο του σημερινού νομισματικού μουσείου στην Αθήνα.

Ο τελευταίος Ζωσιμάς, ο Νικόλαος, πέθανε στη Ρωσία στα 85 του χρόνια. Και ίσως το «εχήρεψεν η Ελλάδα» που ειπώθηκε τότε, με αυτά που βλέπουμε σήμερα, να μην είναι σχήμα λόγου.

ΒΑΡΒΑΚΗΣ

Ι Ω Α Ν Ν Η Σ

Το Βαρβάκειο Λύκειο στην Αθήνα τότε

Ο Ιωάννης Βαρβάκης γεννιέται στα Ψαρά στις 24 Ιουνίου 1745 γιος του Ανδρέα Λεοντίδη και της Μαρίας Μάρου και αποκτά το επώνυμο με το οποίο είναι σήμερα γνωστός, από τα μεγάλα του μάτια που θυμίζουν κάποια πουλιά που λέγονται Βαρβάκια.
Μαθαίνει μικρός από τον πατέρα του τη ναυτική τέχνη και πριν ακόμη ενηλικιωθεί έχει το δικό του πλοιάριο που το ονομάζει «Άγιος Ανδρέας». Περνά γρήγορα από το εμπόριο στην «Εθνική πειρατεία» κουρσεύοντας με τον αδελφό του, Γεώργιο, αποκλειστικά τουρκικά πλοία, με αποτέλεσμα να επικηρυχθεί από το σουλτάνο με χίλια πιάστρα. Η συμμετοχή του στα Ορλωφικά το 1770 με τα στρατεύματα της Αικατερίνης Β' αποτελεί «διαβατήριο» για την είσοδό του στο ρωσικό στρατό με το βαθμό του υπολοχαγού, ενώ η αυτοκράτειρα του παραχωρεί το δικαίωμα ατελούς αλιείας και εμπορίας ψαριών στην Κασπία Θάλασσα.

Βαρβάκης

« Ώστε ήλθες με τα ρούβλια σου να μας πείσεις να δεχτούμε τον Ρώσο (Καποδίστρια) υπουργό για κυβερνήτη;»

Μαυροκορδάτος προς Βαρβάκη

Μαυροκορδάτος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο γελαστός εργάτης δείχνει το ψάρι, που βγάζει, το χαβιάρι στην Κασπία και στη μεγάλη φωτογραφία η Βαρβάκειος αγορά στις δόξες της Αθήνας

Εγκαθίσταται στο Αστραχάν, στις εκβολές του Βόλγα, στην Κασπία. Οργανώθηκε κανονικά για τις μεταφορές και για την παραγωγή κρασιού και αλατιού αλλά το «χρυσάφι» ο Ιωάννης το ανακάλυψε αλλού. Στο μαύρο χαβιάρι που η Κασπία ήταν το κέντρο παραγωγής του. Απλά το πρόβλημα ήταν η συντήρησή του. Καλό και… άγιο το χαβιάρι, αλλά σε μια μέρα «ξύνιζε» δεν έκανε για εξαγωγή, ό,τι φάμε και ό,τι πιούμε λέγανε οι ντόπιοι. Ο Βαρβάκης τότε έκατσε και έστυψε το μυαλό του, ρώτησε και τα γεροντάματα και ανακάλυψε ότι το μαύρο χαβιάρι μπορούσες να το συντηρήσεις για μέρες σε δοχεία από ξύλο φλαμουριάς. Μέσα σε χρόνο ρεκόρ, ο πανέξυπνος πατριώτης, γέμισε την οικουμένη με μαύρο χαβιάρι, μάζεψε όλο το χαρτί της Ευρώπης και της Αμερικής, έγινε ζάπλουτος. (στην Αυστραλία μπορούν να δουν την Ελληνική ταινία ο «θεός αγαπάει το χαβιάρι»). Όμως, ο Βαρβάκης δεν είναι ένας ακόμα διεφθαρμένος πλούσιος στην τσαρική Ρωσία.

Σε μια εποχή που πλούσιοι και γαιοκτήμονες έχουν δικαίωμα, από το ίδιο το κράτος, να παίρνουν στη δούλεψή τους δουλοπάροικους, αυτός επιλέγει να προσλάβει 3.000 ελεύθερους ντόπιους εργαζομένους, κάτι που οι τελευταίοι – μέχρι και οι απόγονοί τους σήμερα - δεν το ξεχνούν ποτέ. Παράλληλα, δίνει δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και σχολεία της περιοχής, χτίζει τη γέφυρα της πόλης, με το συνολικό ποσό που διαθέτει για αγαθοεργίες στη Ρωσία να ξεπερνά τα 3.500.000 ρούβλια.

Καθοριστική είναι η συμμετοχή του στην Επανάσταση του 1821, αφού αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους χρηματοδότες της. Μυείται στην ιδέα της εθνικής αναγέννησης μέσω του τότε υπουργού Εξωτερικών της Ρωσίας, Ιωάννη Καποδίστρια, και συμμετέχει στην Τρίτη βαθμίδα της Φιλικής Εταιρείας χωρίς να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο. Χρηματοδοτεί και διευθύνει από τη Ρωσία τη μεταφορά όπλων και πολεμοφοδίων προς τους επαναστατημένους συμπατριώτες του, εξαγοράζει την ελευθερία πολλών Ελλήνων αιχμαλώτων, εξοπλίζει τους στρατιώτες του Αλέξανδρου Υψηλάντη, ενισχύει εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ομογένειας και ιδρύει νοσοκομείο στη Χίο στην οποία χρηματοδοτεί και τη δημιουργία Γυμνασίου το οποίο εξελίσσεται σε Πανεπιστήμιο. Ενισχύει τη Φιλόμουσο Εταιρεία, που ιδρύει το 1814 στη Βιέννη ο Ιωάννης Καποδίστριας με σκοπό την καλλιέργεια και την ανάπτυξη του ελληνικού πνεύματος των νέων και στέλνει χρήματα στον Αδαμάντιο Κοραή στη Γαλλία για την αγορά και τις εκδόσεις βιβλίων. Συγκλονισμένος από την καταστροφή των Ψαρών το 1824 επιστρέφει τον ίδιο χρόνο στην Ελλάδα, στην οποία ονομάζεται, με ψήφισμα του Βουλευτικού «μέγας ευεργέτης του ΄Εθνους», αλλά, όταν προτείνει ως κυβερνήτη τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος του απαντά:

« Ώστε ήλθες με τα ρούβλια σου να μας πείσεις να δεχτούμε τον Ρώσο υπουργό για κυβερνήτη;» Παρά την απογοήτευσή του κληροδοτεί 700.000 ρούβλια για την ίδρυση του Βαρβακείου Λυκείου, αφήνει δωρεά για την κατασκευή της Βαρβακείου Αγοράς της πρωτεύουσας, ενώ παραχωρεί μεγάλο μέρος της περιουσίας του, ύψους 300.000 ρουβλιών, στο Ελληνικό Δημόσιο για κοινωφελείς σκοπούς. Αποσύρεται πικραμένος στη Ζάκυνθο, στο λοιμοκαθαρτήριο της οποίας πεθαίνει στις 10 Ιανουαρίου 1825 από λοιμώδη νόσο, πριν προλάβει να δει την πατρίδα του απελευθερωμένη. Ο τάφος του βρίσκεται στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΣΙΝΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ & ΥΙΟΣ

Γέμισαν με Αρχαία
Αθήνα, την ψυχή μας

Εμής

Γεώργιος Σίνας (1783 Νις – 1856 Βιέννη) κατάγονταν από τη Μοσχόπολη της Βορείου Ηπείρου. Κατά το 1790 πήγε κοντά στον πατέρα του Σίμωνα Σίνα στη Βιέννη, όπου ολοκλήρωσε τις βασικές του ελληνικές σπουδές και έμαθε ξένες γλώσσες. Μετά το θάνατο του πατέρα του, η επιχειρηματική κληρονομιά περιήλθε εξ ολοκλήρου στον Γεώργιο. Υπήρξε δαιμόνιος, πολυπράγμων και δραστήριος επιχειρηματίας, Ο Γεώργιος Σίνας διέθεσε μεγάλο μέρος των κεφαλαίων του για αγορά ακινήτων και έγινε ο μεγαλύτερος γαιοκτήμονας και ιδιοκτήτης αρχοντικών οικιών στην Αυστροουγγαρία.

Σε μια εποχή που στην αυτοκρατορία της Αυστροουγγαρίας κυριαρχούσε το αστέρι του ανθέλληνα Μέτερνιχ, ο Σίνας εξελίχθηκε σε τραπεζίτη διεθνούς φήμης, πιστωτή μεγάλων επιχειρήσεων και δανειστή κυβερνήσεων και αυτοκρατοριών. Κατά την περίοδο 1840-1849 ένωσε με την πρώτη πέτρινη κρεμαστή γέφυρα, τη Βούδα με την Πέστη, δημιουργώντας ουσιαστικά την Βουδαπέστη.

Σε ένδειξη ευγνωμοσύνης οι Αυστριακοί εξέλεξαν τον Γεώργιο Σίνα πρώτο από τους δέκα διευθυντές της Εθνικής Τράπεζας της Αυστρίας, θέση που διατήρησε επί 25 έτη, ενώ έφερε και τον τίτλο του Βαρώνου. Παντρεύτηκε Ελληνίδα της Βιέννης και έφυγε από τη ζωή στις 18 Μαϊου 1856. Ο Γεώργιος Σίνας συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους ευεργέτες της Ελλάδας, αποτελώντας φωτεινό παράδειγμα για τους απόδημους Έλληνες. Ενίσχυσε οικονομικά την ελληνική παροικία ης Βιέννης, η οποία άκμασε επί των ημερών του.

Σημαντική υπήρξε και η οικονομική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

προσφορά προς τη γενέτειρα της οικογένειάς του Μοσχόπολη. Ακόμη προσέφερε αστρονομικά χρηματικά ποσά σε φιλανθρωπικά και πνευματικά ιδρύματα του ελληνικού κράτους, όπως στο Λύκειο Θηλέων της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας (Αρσάκειο), το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Οφθαλμιατρείο και την Αρχαιολογική Εταιρεία, ενώ δωρίζει μεγάλη ποσότητα χρυσού στη νεοϊδρυθείσα Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Μπορεί να μην πήγε ποτέ στην πατρίδα αλλά τους δεσμούς του με την Ελλάδα δεν τους διέρρηξε ποτέ. Έχοντας πολιτογραφηθεί ΄Έλληνας, διορίστηκε το 1833 από το βασιλιά ΄Οθωνα γενικός πρόξενος της Ελλάδας στη Βιέννη, ενώ σε δικές του εκτάσεις είναι χτισμένο σήμερα το ελληνικό χωριό Μπελογιάννης στην Ουγγαρία.

Η μεγαλύτερη δωρεά προς τη χώρα υπήρξε η ίδρυση του Αστεροσκοπείου στο λόφο των Νυμφών της Αθήνας. Προς τιμήν της συνεισφοράς του στο πεδίο της αστρονομίας, η επιστημονική κοινότητα δώρισε το οικογενειακό του όνομα στον κρατήρα Σίνα του φεγγαριού.

Ο Σίμων Σίνας ο νεότερος γεννήθηκε στη Βιέννη το 1810 και υπήρξε γιος του Γεωργίου Σίνα. Σπούδασε φιλοσοφία, ιστορία και πολιτική οικονομία στη Βιέννη. Μεγάλωσε διατηρώντας την πατρική του περιουσία. Η αγάπη του για την Ελλάδα – την οποία ωστόσο δεν κατάφερε να επισκεφτεί ποτέ- εκδηλώνεται σε διάφορες πτυχές της ζωής του. Δύο από τις τέσσερις κόρες του, επιλέγε
ι να τις παντρέψει με ΄Ελληνες. Η Ειρήνη παντρεύτηκε τον πρίγκιπα Νικόλαο Μαυροκορδάτο, γιο του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, και η Ελένη τον Γρηγόρη Υψηλάντη, γόνο της σπουδαίας φαναριώτικης οικογένειας.

Στην Ελλάδα ο Σίμων Σίνας χορήγησε σημαντικά ποσά για την αποπεράτωση του Αμαλιείου Ορφανοτροφείου και τη συντήρηση του Αστεροσκοπείου, ενώ χάρισε πολλές υποτροφίες σε Ελληνόπουλα για να σπουδάσουν στο εξωτερικό. ΄Εγινε επίσης κάτοχος οικοπέδων στο κέντρο

Δεν ήρθαν ποτέ τους στην πατρίδα αλλά τη στόλισαν και μας άφησαν θεική κληρονομιά

Αστεροσκοπείο: Το κομψοτέχνημα της Αθήνας

της Αθήνας και του γνωστού στο ΄Ιλιον «Επταλόφου» ή «Πύργου της Βασίλισσας» (1870). Το όνομα του Σίνα όμως είχε κυρίως συνδεθεί με την ανέγερση του νεοκλασικού μεγάρου της μετέπειτα Ακαδημίας Αθηνών (πρώην Σιναία Ακαδημία), το οποίο σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Θεόφιλο Χάνσεν και εκτελέστηκε από τον ομότεχνό του ΄Ερνεστ Τσίλερ με βοήθεια ξένων και Ελλήνων καλλιτεχνών (Καρλ Ραλ, Λεωνίδας Δράσης, Κρίστιαν Γκρινπερκέρλ κ.α). Υπήρξε το αριστούργημα, το στόλισμα, το μεγαλύτερο έργο που προσέφερε ο Σίμων Σίνας στην πατρίδα. Στην κεντρική της αίθουσα ακόμα δεσπόζει ο ανδριάντας του μεγάλου ευεργέτη Σίμωνος Σίνα. Πολιτογραφήθηκε ΄Έλληνας το 1858 και διορίστηκε αμέσως πρέσβης στις αυλές της Βιέννης, του Μονάχου και του Βερολίνου. Παντρεύτηκε, όπως ο πατέρας του, μια Ελληνίδα της Αυστρίας, την Ιφιγένεια Γκίκα (1814-1884) από τα Γιάννενα.

ΜΠΕΝΑΚΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Γεννημένος στη Σύρο το 1843, ο Εμμανουήλ Μπενάκης, μεγάλωσε στην Ερμούπολη της Σύρου και εγκαστάθηκε το 1865 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, όπου και ασχολήθηκε με την εμπορία βάμβακος, εξελίχθηκε σε «πρωταθλητή» εξαγωγών πράγμα που τον οδήγησε σε οικονομική ευημερία και κοινωνική καταξίωση. Ο γάμος του με τη Βιργινία Χωρέμη ολοκληρώνεται με την απόκτηση πέντε παιδιών: των Αντώνη (μετέπειτα επιχειρηματία που ίδρυσε το Μουσείο Μπενάκη), Αλέξανδρου, Αλεξάνδρας, Αργίνης και Πηνελόπης (μετέπειτα Δέλτα, εξέχουσα μορφή των γραμμάτων και της παιδικής λογοτεχνίας).

Εμπνεόμενος από φλογερά εθνικά ιδεώδη το 1910 εγκαταλείπει την Αλεξάνδρεια και μετακομίζει με όλη του την οικογένεια στην Κηφισιά, όπου υπήρξε από τους πρώτους οικιστές της και κατείχε σημαντικές εκτάσεις. Η στενή προσωπική του φιλία με τον Ελευθέριο Βενιζέλο τον οδηγεί στην ελληνική Βουλή, το 1910 και το 1912 με το κόμμα των Φιλελευθέρων. Τον Ιανουάριο του 1911 του ανετέθη το νεοσύστατο υπουργείο Γεωργίας, Εμπορίου και Βιομηχανίας και εν συνεχεία το Εθνικής Οικονομίας.

Το 1914 εκλέγεται θριαμβευτικά δήμαρχος Αθηναίων.

Το 1916 στα Νοεμβριανά ο Μπενάκης καταδιώχθηκε, συνελήφθη, διαπομπεύτηκε, κακοποιήθηκε και φυλακίστηκε ως «βενιζελικός» από τους «πατριώτες» που έθαψαν τη Μεγάλη Ελλάδα. Το 1920 ακολούθησε τον ίδιο τον Βενιζέλο στην εξορία, αρχικά στη Νίκαια και κατόπιν στο Παρίσι. Στην Ελλάδα επέστρεψε το 1924 απογοητευμένος και αποσύρθηκε οριστικά από την πολιτική.

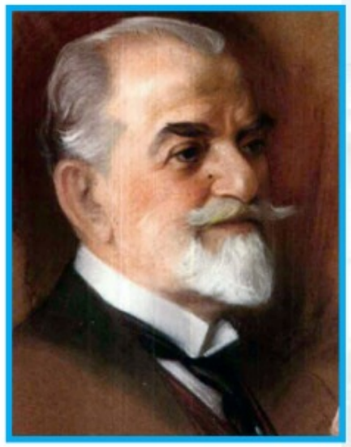

Το εθνικό, κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο του ζεύγους Μπενάκη καθώς και η αγάπη τους για τον πάσχοντα άνθρωπο υπήρξαν τεράστια. Επί των ημερών του η Ελληνική Κοινότητα Αλεξάνδρειας ήκμασε, επιδόθηκε σε πλήθος φιλανθρωπικών ενεργειών, ενώ τότε υλοποιούνται πολλά από τα έργα που αποτέλεσαν το όραμα του Γεωργίου Αβέρωφ λίγα χρόνια πριν, όπως η Σαλβάγειος Σχολή. Το 1907 ο Μπενάκης και η σύζυγός του θεμελίωσαν το Μπενάκειο Ορφανοτροφείο Αλεξάνδρειας, ενισχύοντάς το με 20.000 αγγλικές λίρες, το οποίο με την έναρξη της λειτουργίας του περιέθαλψε περισσότερα από διακόσια άπορα ορφανά. Επίσης εγκαινίασαν το Μπενάκειο Συσσίτιο Αλεξάνδρειας και το ίδρυμα «Φιλόπτωχος Αδελφότης της Ελληνικής εν Αλεξανδρεία Κοινότητος», στο οποίο η Βιργινία Μπενάκη υπήρξε πρόεδρος.

Πλούσιο είναι το φιλανθρωπικό έργο του και στην Ελλάδα, καθώς διέθεσε σεβαστά ποσά για την ανέγερση κοινωφελών ιδρυμάτων. Το 1908 ίδρυσε το «Μπενάκειο Κοινοτικό Συσσίτιο» και το 1909 το Μπενάκειο Ορφανοτροφείο Θηλέων.

Το μουσείο Μπενάκη στην Αθήνα

Φυλακίστηκε και διαπομπέφτηκε απο τους "πατριώτες"

Μαζί με τη γυναίκα του ανήγειρα το Παιδικό 'Άσυλο Κηφισιάς «Αγία Ελένη», τη Σχολή Νοσοκόμων Ερυθρού Σταυρού, το Ελληνοαμερικανικό Κολέγιο στο Ψυχικό, ενώ προσέφεραν 500.000 δραχμές για ανέγερση σχολείων. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του στην αποκατάσταση των προσφύγων της Μικράς Ασίας, με την ανέγερση, μεταξύ άλλων, προσφυγικού νοσοκομείου. Η οικονομική ενίσχυση ιδρυμάτων, όπως η Εθνική Πινακοθήκη και η Σιναία Ακαδημία Αθηνών, υπήρξε γενναία, ενώ καθιέρωσε βραβεία και υποτροφίες σε αριστούχους μαθητές. Προσέφερε επίσης χρήματα για την ενίσχυση βιβλιοθηκών, όπως τη βιβλιοθήκη Ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

Πάντα στο πλευρό του Έλληνα Εθνάρχη

Renan και την Μπενάκειο Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων.
Αξίζει να σημειωθεί πως ολόκληρη η οικογένεια Μπενάκη συμμετείχε στην ίδρυση και λειτουργία ιδρυμάτων. Η προσφορά της στην πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική ζωής της Αθήνας και γενικότερα της Ελλάδας υπήρξε ανεκτίμητη. Η πλέον γνωστή δράση είναι ή ίδρυση του Μουσείου Μπενάκη – που στεγάζεται στο σπίτι της ιστορικής οικογένειας- από το γιο του Αντώνη στη μνήμη του πατέρα του Εμμανουήλ το 1929, για τη φιλοξενία των έργων του, που αποτέλεσε το πρώτο ιδιωτικό μουσείο της Ελλάδας και έχει σημαντική παρουσία ως τις μέρες μας.
Η εμπορική δραστηριότητα του Μπενάκη στην Αλεξάνδρεια και η θητεία του στο υπουργείο Γεωργίας τον οδήγησαν στην ίδρυση δυο οργανισμών με αντικείμενο τη γεωργική ανάπτυξη. Το 1925 ίδρυσε τη Μπενάκειο Σηροτροφική Σχολή και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, που ίδρυσε με δικά του χρήματα το 1923 και λειτουργεί ως τις μέρες μας.
Σήμερα, το Ινστιτούτο, μέσα από τα τρία επιστημονικά του τμήματα – το τμήμα Φυτοπαθολογίας, το τμήμα Εντομολογίας και Γεωργικής Ζωολογίας και το τμήμα Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων και Φυτοφαρμακευτικής – συνεργάζεται με το αρμόδιο υπουργείο και τους τοπικούς φορείς, με διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα σχετικού αντικειμένου, καθώς και με ιδιωτικές επιχειρήσεις.
Η Ακαδημία Αθηνών αναγνωρίζοντας την προσφορά του Μπενάκη, έχει θεσπίσει ένα βραβείο στην κατηγορία των Θετικών Επιστημών στη μνήμη του.
Το βραβείο απονέμεται σε θεσμικά όργανα που με τη δράση τους προωθούν την επιστημονική γνώση σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος του ελληνικού χώρου και των οικοσυστημάτων του.
Το 1927 ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Παύλος Κουντουριώτης τον ανακήρυξε εθνικό ευεργέτη.
Έφυγε από τη ζωή στις 20 Ιουνίου 1929 και κηδεύτηκε με δημόσια δαπάνη.
Λίγο αργότερα, η κόρη του, Πηνελόπη Δέλτα, αυτοκτόνησε το 1941, μόλις οι Γερμανοί μπήκαν στην Αθήνα.

Επάνω: Το Αμερικάνικκο Κολλέγιο όπως είναι σήμερα. Στην ένθετη φωτό όταν ξεκίνησε
Κάτω: Με τον Ελευθέριο Βενιζέλο

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ε Λ Ε Ν Α

Η τεράστια κοινωνική προσφορά της συζύγου του εθνάρχη

Έλενα Σκυλίτση- Βενιζέλου γεννιέται το 1873 στο Λονδίνο με καταγωγή, από την πλευρά του πατέρα της, Γιάννη Σκυλίτση – Στεφάνοβικ, από πλούσια οικογένεια της Χίου, με αποτέλεσμα να μεγαλώσει στο Λονδίνο σε περιβάλλον μεγάλης οικονομικής ευμάρειας. Παντρεύεται και χωρίζει αμέσως σε ηλικία 22 ετών τον Αύγουστο Αργέντη, ενώ ο δεύτερος γάμος που σημαδεύει τη ζωή της είναι εκείνος το 1921, με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, με τον οποίο ζει μέχρι το θάνατό του το 1936. Όμως, η Έλενα Σκυλίτση – Βενιζέλου δεν είναι η κλασική μεγαλοαστή που χρειάζεται να έχει δίπλα της ένα διάσημο άνδρα για να διασκεδάζει την πλήξη της. Η ίδια, εκτός από ευφυής, μορφωμένη, απελευθερωμένη και με πολλά ενδιαφέροντα, έχει πλούσιο κοινωνικό έργο. Στην πατρίδα του πρώην πρωθυπουργού συνεισφέρει στη δημιουργία του Βενιζέλειου Σταδίου, του Γηροκομείου Χανίων, στις παιδικές εξοχές των Αγίων Αποστόλων, στο άνοιγμα δρόμου στο Θέρισο, στο Υδραγωγείο Μουρνιών, στο Πατριωτικό 'Ιδρυμα Περίθαλψης Προσφύγων, ενώ προσφέρει υποτροφίες σε Χανιώτες φοιτητές για σπουδές στο εξωτερικό. Βοηθά οικονομικά στην ολοκλήρωση του Σκυλίτσειου Νοσοκομείου Χίου, δωρίζει στο Ελληνικό Δημόσιο το σπίτι της στο Λονδίνο – που χρησιμοποιείται πλέον ως πρεσβευτική κατοικία-, συμβάλλει στην ανέγερση του Νοσοκομείου Ερυθρού Σταυρού, ιδρύει τη Σχολή Νοσοκόμων – Μαιών «Βιργινία Σκυλίτση», καθώς και σχολή για παιδιά με ειδικές ανάγκες, ενώ το 1963 τέσσερα χρόνια μετά το θάνατό της, ιδρύεται το Ίδρυμα Σκυλίτση με σκοπό τη χορήγηση υποτροφίας σε Έλληνες φοιτητές που θέλουν συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Αγγλία.

'Όμως, ακόμα και χωρίς τίποτα από τα παραπάνω η 'Ελενα Σκυλίτση – Βενιζέλου θα περνούσε στο πάνθεον των εθνικών ευεργετών, μόνο με το σημαντικότερο από τα δημιουργήματα της. Το 1924, συγκλονισμένη από το θάνατο της καλύτερης της φίλης, Μαρίκας Ηλιάδη, την ώρα τοκετού, επισκέπτεται το μαιευτήριο της Λοζάνης στο οποίο λέγεται ότι, όταν ο φιλέλληνας διευθυντής του της είπε: «τι κρίμα να μην έχει και η Ελλάδα ένα παρόμοιο ίδρυμα», εκείνη, πεισμώνοντας, απαντά λακωνικά: «Ε, λοιπόν, θα το έχει».

Πράγματι, δύο χρόνια μετά, αγοράζει το οικόπεδο, ενώ στις 6 Δεκεμβρίου 1927 γράφει στη φίλη της Φλωρεντίνη: «Αύριο περιμένω τον αρχιτέκτονά μου από τη Λοζάνη, δεν θα φύγουμε από την Αθήνα πριν από τα Χριστούγεννα. Ανυπομονώ να βάλω το θεμέλιο λίθο του μαιευτηρίου πριν από την αναχώρησή μου».

Στα εγκαίνια, που γίνονται στις 16 Φεβρουαρίου, η επίσημη ομιλία που εκφωνείται από τον τότε πρωθυπουργό και σύζυγό της – αφού η ίδια δεν αισθάνεται οικεία σε επίσημες ομιλίες – Ελευθέριο Βενιζέλο, δίνει το περίγραμμα της κοινωνικής της προσφοράς: Το έργο, που υλοποιεί ο αρχιτέκτονας Γ. Διαμαντόπουλος, που παίρνει την ονομασία «Μαρίκα Ηλιάδη» στη μνήμη της πρώιμα χαμένης φίλης της, θεωρείται μοναδικό για την Ελλάδα της εποχής, αφού σε αυτό χρησιμοποιούνται οι πλέον πρωτοπόρες τεχνικές στις μηχανικές, στις υδραυλικές, στις φωτιστικές και τις θερμαντικές εγκαταστάσεις, με τις περισσότερες πρώτες ύλες για τα παραπάνω να έρχονται από το εξωτερικό. Μα πάνω από όλα η 'Ελενα Σκυλίτση – Βενιζέλου προσφέρει στη χώρα ένα υπερσύγχρονο μαιευτήριο, περνώντας την άμεσα από την εποχή της μαμής, του εμπειρικού και μη επιστημονικά καταρτισμένου προσωπικού στο αύριο με 130 κρεβάτια – τα μισά εκ των οποίων παρέχονται δωρεάν – και 50 εκπαιδευμένες νοσοκόμες.

Τα παραπάνω «προικίζονται» αποκλειστικά από την 'Ελενα Σκυλίτση – Βενιζέλου με πολύ παραπάνω από 100.000 αγγλικές λίρες που είναι ο αρχικός προϋπολογισμός αλλά κι εφ' όρου ζωής κάλυψη του ετήσιου ελλείματος.

Η μεγάλη εθνική ευεργέτης φεύγει από τη ζωή στις 7 Σεπτεμβρίου 1959 στο Παρίσι.

Επάνω: το μαιευτήριο Έλενα κατά την ανοικοδόμησή του, στην ένθετη η είσοδος σήμερα.
Στο μέσον: Ο Ελ. Βενιζέλος με την Έλενα Κάτω: το νοσοκομείο Χίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΗΣ

Ζ Ω Ρ Ζ Η Σ

Γεννιέται στις αρχές του 19ου αιώνα στη Χίο, στην οποία μετοικεί η οικογένεια του από την Κωνσταντινούπολη, όπου υπήρχε ο βυζαντινός οίκος των Δερμοκαϊτη. Στη σφαγή της Χίου τον Μάρτιο του 1822, οι Τούρκοι απαγχονίζουν τον πατέρα του, Ιάκωβο, ενώ ο ίδιος μεταφέρεται στην Κωνσταντινούπολη ώστε να πουληθεί ώς δούλος. Εκεί αγοράζεται από το θείο του, Μιχαήλ Αγέλαστο, που τον προστατεύει στα πρώτα του βήματα αφού πλέον, έχοντας υφαρπάξει οι Τούρκοι όλη την πατρική του περιουσία, χρειάζεται να ξεκινήσει από την αρχή δουλεύοντας ως παραγιός.

Σύντομα όμως αυτονομείται και οι εμπορικές του δραστηριότητες σε Αίγυπτο, Μέση Ανατολή, Γαλλία και Μαδαγασκάρη στέφονται από επιτυχία. Ζει σε Μασσαλία και Βηρυτό, όπου και παντρεύεται την Ταρσή, αδελφή του σημαντικού Χιώτη εμπόρου Σταματίου Φραγκοπούλου. Ο θάνατος της γυναίκας του, σε συνδυασμό με την απουσία παιδιών, τον στρέφει στη βοήθεια της πατρίδας. Στη διαθήκη που ετοιμάζει το 1879, ένα μόλις χρόνο πριν από το θάνατό του – και καταθέτει στο Ελληνικό Προξενείο της Χίου αφού το νησί βρίσκεται μέχρι το 1912 υπό τουρκική κατοχή- ο Δρομοκαϊτης προσφέρει αρκετά στην πατρίδα του Χίο, αφήνοντας 300.000δρχ. στο Γυμνάσιο του νησιού, 100.000 δρχ στο Αμαλίειο Ορφανοτροφείο, 40.000 δρχ. στο Σύλλογο των Κυριών υπέρ της γυναικείας εκπαιδεύσεως, 25.000δρχ. στο Λεπροκομείο, 25.000δρχ. στη Φιλόπτωχο Αδελφότητα και 40.000 δρχ. στο Νοσοκομείο του Ευαγγελισμού. Φυσικά, η δωρεά για την οποία είναι γνωστός μέχρι σήμερα είναι αυτή του ομώνυμου νοσηλευτικού ιδρύματος. Ο ίδιος αναφέρει στη διαθήκη του: «Επιθυμώ δια των ολίγων χρημάτων, άτινα μοι έδωκεν ο Θεός, να κάμω κατά το παρόν δύο έργα, τα οποία υποθέτω χρήσιμα δια τους ομογενείς μου και αναγκαία εις την Πατρίδα ημών. Επιθυμώ να συστήσω εν ιδιωτικόν Φρενοκομείον εις τας Αθήνας και να προικίσω το Γυμνάσιον της πατρίδος μου Χίου με εν χρηματικό ποσόν, ίνα βοηθήσω εις την διατήρησίν του». Παράλληλα, εκφράζει και μια παράκληση που, φυσικά, γίνεται δεκτή: «…σας παρακαλώ το Φρενοκομείον να ονομασθεί με το όνομά μου και το της μακαρίας συζύγου μου, ήτοι ονομασθή Φρενοκομείον Ζωρζή και Ταρσής Δρομοκαϊτη ή Πάφιλα». ΄Ετσι, καταθέτει 500.000 φράγκα στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, εκ των οποίων οι 300.000 παραμένουν εκεί ώστε από τους τόκους να συντηρείται οικονομικά το ίδρυμα: «.. οι δε τόκοι δια να χρησιμεύσουν εις τας προς διατήρησιν έξοδα, ήτοι μισθούς Ιατρών, Διευθυντού, νοσοκόμων και υπηρετών…», ενώ οι υπόλοιπες 200.000δρχ, αξιοποιούνται στην αγορά του οικοπέδου και την κατασκευή του φρενοκομείου.

Λέγεται ότι την περίοδο της χάραξης του χώρου ένας χωρικός που περνά από το σημείο, βλέποντας το μηχανικό να προσπαθεί να μετρήσει με μια κορδέλα την περίμετρο του μαντρότοιχου ου θα περιέκλειε το οικοδόμημα, τον ρωτά τι κάνει, αυτός απαντά: «Πρόκειται να χτιστεί εδώ πέρα φρενοκομείο, αχρείαστο να είναι». Η απάντηση του χωρικού «Και το μετράς με τόση τσιγκουνιά; Τράβα κορδέλα, αδελφέ μου» παραμένει μέχρι σήμερα διαχρονικό ευφυολόγημα για το πόσοι είναι οι ψυχικά ασθενείς στη χώρα μας και πόσοι από αυτούς βρίσκονται εντός ψυχιατρικών ιδρυμάτων.

Το ίδιο ερώτημα καταθέτει και ο Γεώργιος Σουρής στο ποίημά του «Εις τα θεμέλια του Φρενοκομείου», που δημοσιεύεται στον «Ρωμηό» τον Απρίλιο του 1884:

«Ω εορτή των εορτών: Ω ευτυχής ημέρα!
Ω τώρα πρέπει ο καθείς του άστεως πολίτης,]
να βάλει στο μπαλκόνι του μια κόκκινη παντιέρα]
με μια χρυσή επιγραφή «Ζώρζης Δρομοκαϊτης».]
……

Το «Φρενοκομείον Ζωρζή και Ταρσής Δρομοκαίτου» ξεκινά τη λειτουργία του την 1η Οκτωβρίου 1887, ημερομηνία που η ψυχιατρική νοσηλεία στην Ελλάδα περνά από το Μεσαίωνα στη σύγχρονη εποχή. ΄Ισως μερικοί παλαιότεροι, να γνωρίζουν την τύχη των ασθενών στην προ Δρομοκαίτου, Ελλάδα. Να γυρίζουν Χειμώνα – Καλοκαίρι, ρακένδυτοι σέρνοντας ένα κούτσουρο δεμένο στο ένα πόδι, στην αυλή του μοναστηριού, μέχρι να τους λυπηθεί κάποιος Θεός…

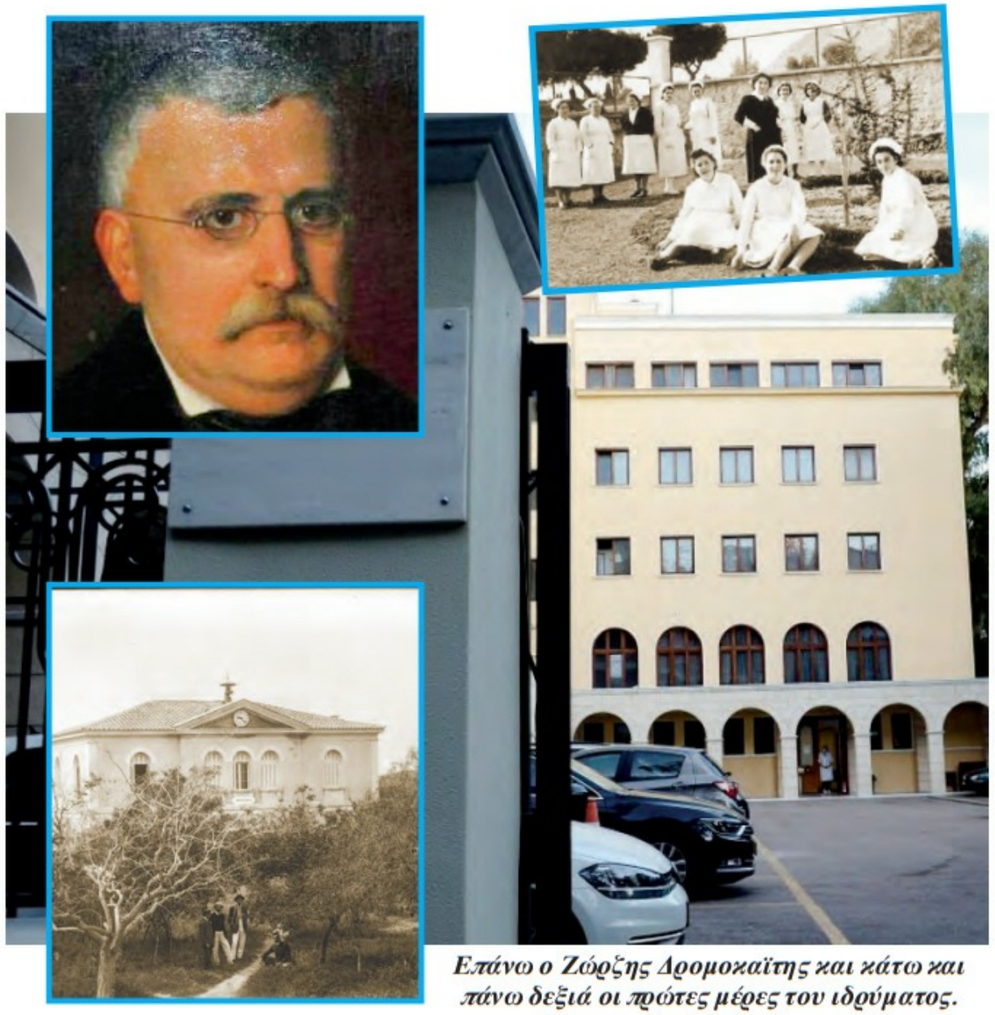

Επάνω ο Ζώρζης Δρομοκαϊτης και κάτω και πάνω δεξιά οι πρώτες μέρες του ιδρύματος. Στη μεγάλη φωτό μέρους του ιδρύματος σήμερα

Από τον Μεσαίωνα στην Επιστήμη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

Το Μετσόβιο Πολυτεχνείο σήμερα

ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Αποκλήρωσε την κόρη του επειδή δεν παντρεύτηκε Έλληνα

Ο Νικόλαος γεννήθηκε το 1806 στο Μέτσοβο. Γράμματα έμαθε στο χωριό του – δίδαξε κι ο ίδιος στο Μέτσοβο- ενώ έμαθε και ιταλικά. Από Λιβόρνο της Ιταλίας όπου εργάστηκε στον εμπορικό οίκο των Τοσίτσα, με τη στήριξη του θείου του Μιχαήλ, μετέβη στο Παρίσι για να σπουδάσει, με εξαιρετικές επιδόσεις, οικονομικοεμπορικά στο Ειδικό Σχολείο του Εμπορίου και της Βιομηχανίας.
Με την ολοκλήρωση των σπουδών του, εγκαταστάθηκε στην Αλεξάνδρεια, έδρα των διεθνών επιχειρήσεων Τοσίτσα, και εργάστηκε ως βοηθός του θείου του Μιχαήλ, ο οποίος, αναγνωρίζοντας τις ικανότητές του, τον όρισε διευθυντή του εμπορικού του οίκου. Ο Νικόλαος υπήρξε ένας ξεχωριστός επιχειρηματίας, καθώς εκτός της ευφυΐας, διέθετε δυναμισμό, εμπορικό δαιμόνιο και πλούσιο θεωρητικό υπόβαθρο.
Στην Αλεξάνδρεια γνώρισε και παντρεύτηκε την Εριέττα Τιρμπόν, κόρη του υποπρόξενου της Αγγλίας, με την οποία απέκτησαν ένα παιδί, την Ειρήνη, την οποία ωστόσο αποκλήρωσε στη διαθήκη του καθώς όριζε «… εις την οποία κόρη μου αφήνω ρητή παραγγελία να παντρευτεί άντρα ΄Έλληνα, διαφορετικά δεν της αφήνω τίποτε άλλο παρά την κατάρα μου». Ο Νικόλαος υπήρξε οραματιστής και ένθερμος πατριώτης, με διακαή πόθο να ευεργετήσει την Ελλάδα συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό της. Ήταν ο πρώτος που συνέλαβε, το μεγαλόπνοο όραμα ίδρυσης Πολυτεχνικής Σχολής. Αγόρασε μεγάλα κτήματα σε Φθιώτιδα και Εύβοια με σκοπό να εισαγάγει νέες μεθόδους και τεχνικές παραγωγής και καλλιέργειας με εξειδικευμένους εργάτες από την Ιταλία για τη δημιουργία πρότυπων αγροκτημάτων, αλλά σκόνταψε στις αντιδράσεις των ντόπιων γεωργών. Σχεδίαζε ακόμη την κατασκευή σιδηροδρόμου που να συνδέει την Αθήνα με τον Πειραιά, τη δημιουργία ατμόπλοιων για τη σύνδεση όλων των νησιών με τα παράλια της Ελλάδας, με στόχο τη διακίνηση τροφίμων, καθώς και τη «διόρυξη πορθμού στην Εύβοια» ίδρυση Γεωπονικής Σχολής, και ίδρυση Αγροτικής Τράπεζας, όχι για το συμφέρον των μετόχων όσο τη στήριξη των γεωργών» δείγμα της σπάνιας οικονομικής του αντίληψης.
Η ίδρυση του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στην Αθήνα υπήρξε το μεγάλο πάθος του Νικόλαου Στουρνάρη. Χωρίς αμφιβολία υπήρξε το σημαντικότερο έργο του και φέρει ανεξίτηλα τη σφραγίδα του. Το ποσό που διέθεσε για την ανέγερσή του στη διαθήκη του το 1852 (περισσότερα από 100.000 τάλιρα) υπήρξε τεράστιο για τα δεδομένα της εποχής. Το ποσό αυτό διπλασίασε αργότερα ο Μιχαήλ Τοσίτσας και το συμπλήρωσε ο Γεώργιος Αβέρωφ ο οποίος έδωσε και την ονομασία από «Βασιλικό» σε «Μετσόβειο».
Είναι χαρακτηριστικό πως στη διαθήκη του ο Νικόλαος Στουρνάρης επιστρέφει την προίκα που πήρε από τη γυναίκα του, με την εντολή να διατεθεί για την απεράτωση του Πολυτεχνείου, καθώς και όλα τα χρήματα που θα περισσέψουν από τη διάθεση της περιουσίας του.
Χαρακτηριστικό του ωραίου αυτοί ΄Έλληνα ήταν ότι βρισκόταν σε συνεχή κόντρα με την Εθνική Τράπεζα καθώς, όπως έλεγε, «…η διοίκησή της αποβλέπει πέραν του δέοντος στα συμφέροντα των μετόχων και πολύ λίγο στο συμφέρον της Ελλάδας». Την αποκαλούσε ειρωνικά Αθηναϊκή Τράπεζα, υποστηρίζοντας πως σπάνια ασχολούνταν με την επαρχία.
Με το ίδιο χιούμορ απαξίωνε τους υπουργούς, χαρακτηρίζοντάς τους ως «πυργοκατοίκους του Μεσαίωνα οι οποίοι πέθαναν πριν εξακόσια χρόνια και αναστήθηκαν και κυβερνούν την Ελλάδα, χωρίς καν να γνωρίζουν ούτε τι συνέβη στο διάστημα των έξι αιώνων ούτε τι συμβαίνει γύρω τους σήμερα». (σ.σ. Πόσο επίκαιρος είσαι Νικόλα Στουρνάρη)
Ο πρόωρος θάνατός του στέρησε τη χώρα από ένα πρωτοκλασάτο οικονομικό στέλεχος που ήταν προορισμένο να αλλάξει το ρουν της ιστορίας της.
Η αναγνώριση της προσφοράς του υπήρξε πάνδημη. Μετά την αναγγελία του αιφνίδιου θανάτου του ο βασιλιάς Οθων υπέγραψε Βασιλικό Διάταγμα ανακηρύσσοντας τον Νικόλαο Στουρνάρη Μέγα Εθνικό Ευεργέτη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΤΟΣΙΤΣΑΣ

Μ Ι Χ Α Η Λ

Απελευθέρωσε τους Ελληνες ...δούλους από τον Ιμπραήμ

Το Μέτσοβο σε φωτό του 1910

Ο Μιχαήλ Τοσίτσας υπήρξε ηγετική μορφή του Ελληνισμού της διασποράς και κατέχει εξέχουσα θέση στο πάνθεον των μεγάλων Ελλήνων. Τον αποκάλεσαν «κυρίαρχο της Μεσογείου», «ηγεμόνα της Αλεξάνδρειας» και «ευεργέτη του Ελληνισμού».Γεννήθηκε στο Μέτσοβο, όπου έμαθε τα πρώτα του γράμματα, το 1797 βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη όπου συνέχισε το σχολείο του εργαζόμενος παράλληλα, και το 1806 μαζί με τα αδέλφια του (Νικόλαο, Κωνσταντίνο, Θεόδωρο, Σταμάτω) ανέλαβε το κατάστημα επεξεργασίας γουναρικών του πατέρα του.

Το 1820 ο Μιχαήλ εγκαταστάθηκε στην Αλεξάνδρεια και οι στενές φιλικές και οικονομικές σχέσεις που ανέπτυξε με τον αντιβασιλέα Μεχμέτ Αλή (πατέρα του αιμοβόρου πυρπολητή της Πελοποννήσου Ιμπραήμ) υπήρξαν καθοριστικές.

Τον διόρισε διευθυντή ολόκληρης της κτηματικής περιουσίας του, προσωπικό του σύμβουλο, διαχειριστή των κτημάτων του και επικεφαλής της πρώτης κρατικής τράπεζας της Ποταμοπλοϊκής Εταιρείας του Νείλου.

Ο Τοσίτσας απέκτησε τεράστιες εκτάσεις με βαμβακοκαλλιέργειες και εξελίχτηκε σε έναν από τους ισχυρότερους γαιοκτήμονες της Αιγύπτου.

Επικρίθηκε έντονα από ιστορικούς της περιόδου για τήρηση «ουδέτερης στάσης» απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση.

Η απάντησε όμως, ήρθε πολύ γρήγορα.

Όταν ο Ιμπραήμ επέστρεψε με τα αυτιά κατεβασμένα στην Αίγυπτο, μετά το Ναυαρίνο σέρνοντας μαζί του χιλιάδες Έλληνες αιχμαλώτους και γυναικόπαιδα προς πώληση, ο Μιχαήλ τους απελευθέρωσε όλους, τους περιέθαλψε, και τους έστειλε στην πατρίδα.

Υπήρξε ο πρώτος γενικός πρόξενος της Ελλάδας στην Αλεξάνδρεια και κατά γενική ομολογία θεωρείται ο πατέρας του Ελληνισμού της Αιγύπτου.

Το 1854, συγκλονισμένος από το θάνατο του ανιψιού του Νικολάου Στουρνάρη, παραιτήθηκε από τη θέση του γενικού πρόξενου και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Πέθανε το 1856 και κηδεύτηκε παρουσία Ελλήνων και ξένων επισήμων και πλήθους κόσμου.

Το ευεργετικό του έργο ξεκινά από την Αλεξάνδρεια, όπου ενίσχυσε τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα εξαγοράζοντας ‘Ελληνες αιχμαλώτους στα σκλαβοπάζαρα των Τούρκων, φροντίζοντας για την αποστολή πολλών Ελλήνων για σπουδές στην Ευρώπη και για την μετέπειτα αποκατάστασή τους.

Προσφέροντας πάνω από 120.000 τάλιρα, ανέλαβε την εκ θεμελίων ανοικοδόμηση ενός Παρθεναγωγείου, ενός Αλληλοδιδακτικού και ενός Ελληνικού Σχολείου (Τοσίτσεια Σχολεία) στην Αλεξάνδρεια, προχώρησε σε ανακαίνιση του Ελληνικού Μεγάλο μέρος της περιουσίας του κληροδότησε για την πολιτιστική, εκπαιδευτική και οικονομική ευημερία του Μετσόβου, άφησε ένα μεγάλο ποσό στο Ελληνικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, στο οποίο είχε κι ο ίδιος μαθητεύσει ενώ 10.000 τάλιρα δόθηκαν για τον εξωραϊσμό των δρόμων και των πλατειών του κέντρου των Αθηνών, που ορίζονταν από τις οδούς Σταδίου, Αιόλου και Ερμού. Επίσης: 100.000 γαλλικά φράγκα άφησε για το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και σημαντικά ποσά για το Πανεπιστήμιο, το Αμαλίειο Ορφανοτροφείο, το Οφθαλμιατρείο, τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία (Αρσάκειο), για νοσοκομεία και άλλα εκπαιδευτικά ή ιδρύματα.

Μετά το θάνατό του η σύζυγός του Ελένη συνέχισε το φιλανθρωπικό του έργο, προσφέροντας σημαντικά ποσά σε εκπαιδευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα καθώς και για το κτίσιμο και την αποπεράτωση του Εθνικού Μετσόβιο Πολυτεχνείου. Η μεγάλη ευεργέτης αγκάλιασε σαν δικά της παιδιά τα ορφανά της Ελλάδας, ενώ διέσωσε το «Αρσάκειο», όταν η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία δεν μπορούσε να συνεχίσει τη λειτουργία του. Ταυτόχρονα, αγόρασε και δώρισε στο ελληνικό κράτος οικόπεδο για την ανέγερση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Ακολουθώντας την εθνική του γραμμή, ο νεότερος αδελφός του Θεόδωρος, ο οποίος απέκτησε επίσης τεράστια περιουσία στην Αλεξάνδρεια, μετά την απελευθέρωση γύρισε στην Ελλάδα όπου δώρισε το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του, σε ιδρύματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥ

Α Δ Ε Λ Φ Ο Ι

Τα μεγάλα οράματα είναι η κινητήριος δύναμη για να πάρουν σάρκα και οστά τα μεγάλα έργα. Το όραμα των αδελφών Σισμανόγλου γέννησε το Γενικό Νοσοκομείο Αττικής «Σισμανόγλειο», που φέρει ανεξίτηλη τη σφραγίδα τους. Οι ιδρυτές του, οι επιχειρηματίες αδελφοί Κωνσταντίνος και Αναστάσιος Σισμανόγλου, κουβαλώντας τη μεγάλη κληρονομά της οικογένειάς τους, οραματίστηκαν μια μεγάλη δωρεά στο ελληνικό έθνος με την επιθυμία να μείνει ένα σημαντικό έργο, στον τότε χειμαζόμενο από τη φυματίωση ελληνικό λαό, εμπνεόμενοι από το ιδανικό της προσφοράς στην πατρίδα. Αφουγκράστηκαν τις ανάγκες της εποχής, και ίδρυσαν τελικά δύο Αντιφυματιολογικά Ινστιτούτα που φέρουν το όνομα τους σε Αττική και Κομοτηνή.

Ο πατέρας τους Ιωάννης (1820 -1894) ξεκίνησε ορφανό φτωχόπαιδο από το χωριό Κοντίκιοϊ στη Χαλκηδόνα της Μικράς Ασίας για να εξελιχθεί σε σημαντικό έμπορο, μέλος της Επιτροπής Τραπεζιτών για το Φόρο της Δεκάτης και μεγαλοεπιχειρηματία της Κωνσταντινούπολης. Από το γάμο του με την Αικατερίνη Κιουπεντζόγλου απέκτησε τρεις γιους, τον Αλέξανδρο, τον Κωνσταντίνο και τον Αναστάσιο. Υπήρξε μέγας ευεργέτης της Μεγάλης του Γένους Σχολής, των ελληνικών σχολείων και κοινοτήτων και της Επιτροπής της Ελληνικής Ορθοδόξου Κοινότητας στην Άγκυρα. Η εντιμότητά του και οι ευεργεσίες του τον κάνουν σεβαστό ακόμη και στους Τούρκους που τον αποκαλούσαν μπαμπαλίκ (πατερούλης). Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια που άφησε σαν παρακαταθήκη στο γιο του Κωνσταντίνο: «΄Οσο έχει η κάσα πρέπει να δίνεις. Έχεις καθήκον. Τα χρήματα δεν έχουν καμία αξία σαν τα κλειδώνεις. Από την κοινωνία τα κάμαμε, στην κοινωνία οφείλουμε να τα αποδώσουμε.Τα αδέλφια Κωνσταντίνος (1857 -1951) και Αναστάσιος Σισμανόγλου (1854-1934) ασχολήθηκαν από νωρίς με τις τραπεζικές επιχειρήσεις του πατέρα τους και στην κοινή τους ζωή συμπορεύτηκαν αρμονικά τόσο στο επαγγελματικό γίγνεσθαι όσο και στο φιλανθρωπικό τους έργο. Μετά τον «ατυχή» Ελληνοτουρκικά Πόλεμο του 1897 έφυγαν από την Κωνσταντινούπολη για να εγκατασταθούν στο Παρίσι, όπου ίδρυσαν χρηματιστηριακό γραφείο. Αργότερα, όταν ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, μετοίκησαν στην Αθήνα, όπου μεγάλωσαν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και την τεράστια περιουσία που κληρονόμησαν από τον πατέρα τους.. Αυτό τους έδωσε τη δυνατότητα να προβούν σε σημαντικές δωρεές σε διάφορα μέρη της Ελλάδας αλλά και στο εξωτερικό. Ήδη από την εποχή που ζούσαν στο Παρίσι βοηθούσαν οικονομικά Έλληνες φοιτητές.

Στη μεγάλη φωτό το Σισμνόγλειο σήμερα. Στη μικρή αριστερά ο Κωνσντάντίνος Σισμανόγλου

Ο ενθουσιασμός τους από τις πρώτες επιτυχίες του ελληνικού στρατού κατά τη διάρκεια της μικρασιατικής εκστρατείας τους οδήγησε στην απόφαση να ιδρύσουν Ελληνικό Γυμνάσιο στην 'Άγκυρα, για το οποίο διέθεσαν το ποσό των 4.000 χρυσών λιρών, αλλά το σχέδιό τους δεν υλοποιήθηκε εξαιτίας της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Μετά τον ερχομό των Ελλήνων της Μικράς Ασίας στην Ελλάδα παραχώρησαν το κτήμα τους στην Καβάλα για να στεγαστούν 300 οικογένειες προσφύγων, ενώ παράλληλα μοίρασαν το μεγάλο κτήμα τους σε ακτήμονες πρόσφυγες για να το καλλιεργήσουν, με στόχο την οικονομική τους αυτοδυναμία.

Από το 1924, όταν η φυματίωση ήδη «θέριζε» χιλιάδες ανθρώπους (μεταξύ αυτών και μέλη της οικογένειας Σισμανόγλου) γιατί δεν είχαν βρεθεί ακόμη αντιφυματικά φάρμακα, οι Κωνσταντίνος και Αναστάσιος Σισμανόγλου συνέλαβαν την ιδέα να ιδρύσουν στην Ελλάδα ένα μεγάλο σύγχρονο σανατόριο ευρωπαϊκών προδιαγραφών για την περίθαλψη των ασθενών και την καταπολέμηση της τρομερής ασθένειας που τόσο σκληρά είχε δοκιμάσει την οικογένεια τους. Το 1934 ο Αναστάσιος Σισμανόγλου πεθαίνει από φυματίωση. Ο Κωνσταντίνος αξιοποιεί άμεσα τα κεφάλαια που είχαν επενδύσει σε τράπεζα της Αμερικής. Επιλέγει άξιους μηχανικούς και συνεργάτες και αγοράζει μεγάλο οικόπεδο στους πρόποδες της Πεντέλης, στα Μελίσσια Αττικής. Στις 6 Δεκεμβρίου 1936, δύο χρόνια μετά το θάνατο του Αναστασίου, μπαίνει ο θεμέλιος λίθος της ανέγερσης του Φυματιολογικού Ινστιτούτου Αττικής «Ιωάννου Α. Σισμανόγλου και Οίκου αυτού» (μετέπειτα Σισμανόγλειο Νοσοκομείο – Αμαλία Φλέμινγκ) από τον Κωνσταντίνο Σισμανόγλου. Το ίδρυμα κατασκευάστηκε υπό την επίβλεψη του μηχανικού Π. Μανουηλίδη, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Γ. Οικονομίδη, με σύγχρονη εφαρμογή της οικοδομικής τεχνικής άρτιο επιστημονικό εξοπλισμό. Την ίδια μέρα ο Κωνσταντίνος τιμήθηκε με το παράσημο του Τάγματος του Σωτήρος από το Βασιλιά Γεώργιο Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΣΥΓΓΡΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ

Νοσοκομείο Ανδρέας Συγγρός

Η ζωή του είναι ένα συναρπαστικό αφήγημα σαν παραμύθι, που περιλαμβάνει δόξα, τιμές, πλούτο, αλλά και χρηματιστηριακά σκάνδαλα, δολοπλοκίες και μηχανορραφίες. Γεννήθηκε στην Πόλη το 1830, από Χιώτες γονείς. Φοίτησε στη φημισμένη σχολή του Θεόφιλου Καϊρη στην Άνδρο και παρόλο που ο πατέρας του τον προόριζε για γιατρό, ο ίδιος είχε μια ακατανίκητη έλξη για τις επιχειρήσεις. Ο δαιμόνιος νεαρός ανεβαίνει με γοργούς ρυθμούς τα σκαλιά της ιεραρχίας. Από υπάλληλος και λογιστής, το 1849 γίνεται διευθυντής της εταιρείας Βούρος, Δαμιανός και Σία, και σε λίγο συνεταίρος με το 4% της εταιρείας. Καθίσταται επίσημος προμηθευτής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στα μεταξωτά επεκτείνει τη δράση του στις κρατικές προμήθειες της αυτοκρατορίας και σε λίγα χρόνια έχει αποκτήσει μια σημαντική περιουσία. Το 1863 ασχολείται με τραπεζικές εργασίες χορηγώντας γενναία δάνεια με υψηλό ρίσκο σε Οθωμανούς και 'Ελληνες, δανείζοντας στο ελληνικό κράτος 6.000.000 δραχμές. Επισκέφτηκε την Αθήνα για πρώτη φορά το 1867 ως επιτυχημένος επιχειρηματίας, όπου γνώρισε σημαντικούς πολιτικούς και πολιτειακούς παράγοντες, όπως ο υπουργός Εξωτερικών Χαρίλαος Τρικούπης και βασιλιάς Γεώργιος Α'.

Το 1873 αγόρασε το κτήμα των Ρου – Σερπιέρη στο Λαύριο και ίδρυσε την Ελληνική Λαυρίου προχώρησε σε μετοχοποίησή της, συντηρώντας φήμες περί ύπαρξης κοιτασμάτων χρυσού.
Το εν συνεχεία «σκάσιμο» της πρώτης μετοχής «φούσκας» της ελληνικής οικονομίας οδηγεί σε πτώχευση πολλούς επενδυτές και χιλιάδες απλούς πολίτες, ενώ πληροφορίες θέλουν το σκάνδαλο να έχει πλουτίσει μόνον τον ίδιο και τον βασιλιά. Ως απάντηση ενδεχομένως στη λαϊκή κατακραυγή, ο οικονομικός παράγοντας θα στρεφόταν τώρα στις αγαθοεργίες.
Ο Ανδρέας Συγγρός πέθανε στις 13 Φεβρουαρίου 1899 από καρδιακό επεισόδιο. Ο Γιάννης Κορδάτος τον αναφέρει ως «μηχανορράφο και επιδέξιο πολιτικάντη», ενώ ο Τάσος Βουρνάς γράφει ότι παρίστανε τον εθνικό ευεργέτη για να εξαγοράσει τις αμαρτίες του.
Στον αντίποδα έχει χαρακτηριστεί ως μέγας εθνικός ευεργέτης λόγω του τεράστιου φιλανθρωπικού του έργου με αποτέλεσμα πολλοί δρόμοι σε ελληνικές πόλεις να φέρουν το όνομα του.
Εχει υπολογισθεί ότι οι δωρεές του ξεπερνούσαν τα 5.000.000 δραχμές, ποσό κολοσσιαίο για την εποχή εκείνη, που τον φέρνει στην πρώτη θέση των εθνικών ευεργετών.

ΑΡΣΑΚΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Ευεργέτησε την Ελλάδα και δημιούργησε την Ρουμανία

Ο Απόστολος Αρσάκης γεννιέται στις 6 Ιανουαρίου 1792 κοντά στην Πρεμετή της Βορείου Ηπείρου και μεγαλώνει στο Βουκουρέστι, πηγαίνει Γυμνάσιο στη Βιέννη ενώ ελληνικά μαθαίνει από τον Νεόφυτο Δούκα. Τελειώνει την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Σαξονίας και ασκεί το ιατρικό επάγγελμα στο Βουκουρέστι. Σταδιακά, από το 1822, μπαίνει στη διπλωματική υπηρεσία του ηγεμόνα της Βλαχίας, Έλληνα, Αλέξανδρου Γκίκα, το 1857 προεκλέγεται βουλευτής με το όνομα Apostol Arsache, ενώ αποτελεί μέλος της τετραμελούς επιτροπής για την ένωση Βλαχίας και Μολδαβίας, οι οποίες δημιουργούν εν συνεχεία τη σημερινή Ρουμανία, η νομοθετική σύσταση της οποίας έχει και την υπογραφή του Απόστολου Αρσάκη. Τον Ιούνιο του 1862, μάλιστα, φτάνει στο ανώτατο αξίωμα της χώρας, όταν γίνεται για 16 ημέρες πρωθυπουργός της, αντικαθιστώντας τον δολοφονημένο πρωθυπουργό Μάρμπου Καταρτζίου. Παρά τη στενή και πολυετή ενασχόλησή του με την κεντρική ρουμανική σκηνή, δεν παύει ποτέ να ενδιαφέρεται για τις εξελίξεις στην Ελλάδα, ο ίδιος γράφει στα ελληνικά, μιλάει αρχαία ελληνικά, ενώ στην απογραφή πληθυσμού που γίνεται στη Βλαχία το 1838 πολιτογραφείται 'Ελλην. Στην Αθήνα, ο Αρσάκης οικοδομεί με δικές του δαπάνες το κτίριο της οδού Πανεπιστημίου, προσφέροντας αρχικά 250.000δρχ. για την ολοκλήρωση και 560.000 δρχ. για τη συντήρηση του.
Η προσφορά του επικυρώνεται σε πανηγυρική συνεδρίαση του συμβουλίου της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας τον Οκτώβριο του 1850: «Μετά ταύτα ο Πρόεδρος αναφέρει ότι ο εν Βουκουρεστίοις κύριος Α. Αρσάκης, Ηπειρώτης, αναδέχεται όχι μόνον να τελειώσει ιδία δαπάνη το κατάστημα, αλλά και ν' αποζημιώσει την Εταιρείαν δι' όσα έως τώρα εξώδευσεν εις τε την οικοδομήν, αγοράν οικοπέδου και λοιπά, επί συμφωνία του ν' αφιερώσει μεν αυτό εις την Εταιρείαν, να φέρει δε τούτο το όνομά του κ.λπ.»
Ο Απόστολος Αρσάκης φεύγει από τη ζωή στις 16 Ιουλίου 1874 στο Βουκουρέστι. Σήμερα στο Αρσάκειο Ψυχικού, (στο πολυτελές σχολείο που γυρίστηκε «το ξύλο βγήκε από τον Παράδεισο») σε καλωσορίζει ο ανδριάντας του.

ΠΑΓΚΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

Όλα για την Ελλάδα όσο ακόμα ζούσε

Μπάγκειο κτίριο

Ο Ιωάννης Πάγκας, που φεύγει από την Κορυτσά για να γίνει αρχικά ράπτης στο Κάιρο και εν συνεχεία μισθωτής γης στη Ρουμανία, είναι από τους ελάχιστους ευεργέτες που πρόσφεραν την περιουσία τους στο κράτος εν ζωή και όχι μετά θάνατον. Τα έτη 1887-88 χορηγεί με τεράστια ποσά τη συνέχιση λειτουργίας της Ελληνικής Σχολής Κορυτσάς, των διδακτηρίων και της βιβλιοθήκης της ενώ χτίζει στην πλατεία Ομονοίας το γνωστό ξενοδοχείο «Μέγας Αλέξανδρος».
Με συμβολαιογραφική πράξη, που ο ίδιος συντάσσει το 1889, δωρίζει, εν ζωή, το σύνολο της περιουσίας του, που ανέρχεται στο ιλιγγιώδες ποσό των 2.000.000 δραχμών, στο ελληνικό κράτος για «εθνωφελή και φιλάνθρωπα έργα», κρατώντας για τον εαυτό του μόνο 1.000 δραχμές το μήνα για τα καθημερινά του έξοδα. Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής συστήνει την Μπάγκειο Επιτροπή προκειμένου να διαχειριστεί το τεράστιο αυτό ποσό. Ο Πάγκας δωρίζει επίσης στο ελληνικό κράτος το σπίτι του στην Αθήνα, έργο του Τσίλερ, καθώς και ένα άλλο κτιριακό μέγαρο με την ονομασία «Μπάγκειον» στην Ομόνοια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Στη μεγάλη φώτο το Πανεπιστήμιο. Αριστερά το άγαλμα του Καποδίστρια

ΔΟΜΠΟΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

Γεννήθηκε το 1769 στην Αγία Πετρούπολη (με ηπειρώτικη καταγωγή) και το 1818 γίνεται ταμίας της Φιλομούσου Εταιρείας που είχε ιδρυθεί στη Βιέννη από τον Ιωάννη Καποδίστρια, το μητροπολίτη Ιγνάτιο και τον Άνθιμο Γαζή.
Ασχολείται με επιτυχία με το εμπόριο και τις τραπεζικές εργασίες και, παρά το προχωρημένο της ηλικίας του ακολουθεί το φίλο του Ιωάννη Καποδίστρια στην Ελλάδα, όπου του ανατίθενται τα καθήκοντα του Γενικού Ταμείου της χώρας, δωρίζοντας στο δημόσιο ταμείο το μισθό του.
Φεύγει από τη ζωή το 1850 και στη διαθήκη του ζητά να διατεθούν 815.000 χάρτινα ρούβλια «προς ανίδρυσιν εν Αθήναις, ή εν οιαδήποτε άλλη πόλει, ήτις έσται πρωτεύουσα της Ελλάδος, τω 1906, Πανεπιστημίου ονομασθησομένου Καποδιστριακού», χρηματοδοτώντας όχι μόνο την ίδρυση, αλλά και τη συντήρηση του Πανεπιστημίου.
Ουσιαστικά αφήνει στο Ελληνικό Δημόσιο το σύνολο της περιουσίας του, με τον όρο να χρησιμοποιηθεί για την ίδρυση και λειτουργία Πανεπιστημίου με την ονομασία «Καποδιστριακό», το οποίο πρέπει να εφοδιαστεί με επιστημονικά όργανα, και εργαστήρια. Ζητά αυτή την ονομασία τηρώντας έτσι την υπόσχεσή του προς τον Ιωάννη Καποδίστρια, να δοθούν τα μέγιστα για τη δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Επιστροφή στον Αναγνώστη

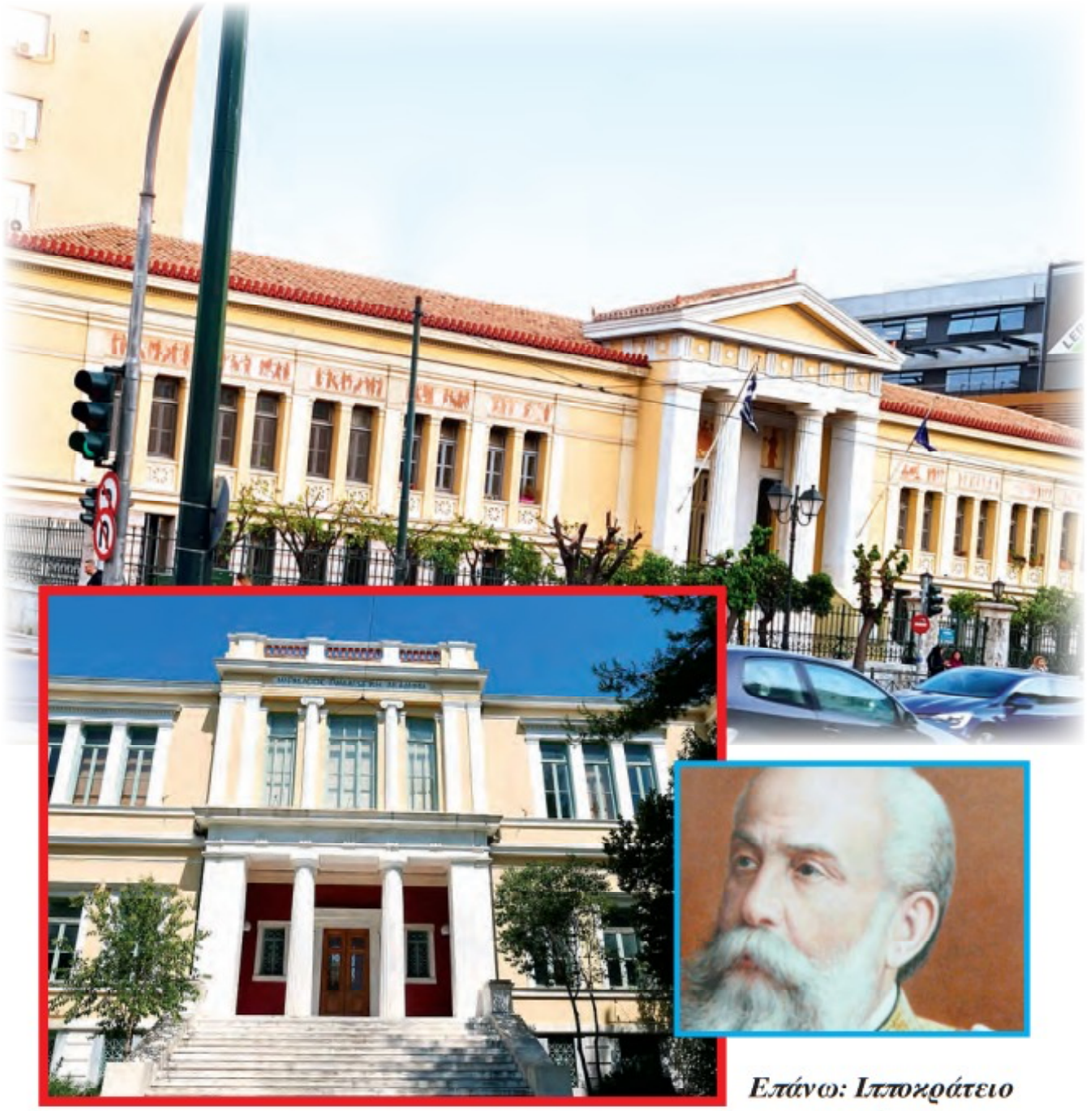

Επάνω: Ιπποκράτειο νοσοκομείο
Κάτω αριστερά: Η Μαράσλειος σχολή και δεξιά ο Μαράσλης

ΜΑΡΑΣΛΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Γεννιέται το 1831 στην Οδησσό και λαμβάνει υψηλή μόρφωση από το μεγαλέμπορο πατέρα του με καταγωγή από τη Φιλιππούπολη. Το 1878 εκλέγεται δήμαρχος Οδησσού, όπου παραμένει για τέσσερις τετραετίες, αναμορφώνοντας πλήρως την οικονομική και πνευματική της ζωή. Η φιλανθρωπική του δραστηριότητα ξεκινά με τη δημιουργία σχολείων, ορφανοτροφείων στο εξωτερικό, ενώ στην Ελλάδα χρηματοδοτεί, μεταξύ άλλων, την κατασκευή της Μαρασλείου Εμπορικής Σχολής Θεσσαλονίκης, της Βιομηχανικής και Εμπορικής Ακαδημίας Αθηνών, του Διδασκαλείο Αθηνών (σημερινή Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία) και το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο.

Το ορφανοτροφείο Χατζηκώστα

ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Έμπορος από τα Γιάννενα με δραστηριότητα σε Κωνσταντινούπολη και Μόσχα, όπου γνωρίζεται με τους εξέχοντες Ηπειρώτες συμπατριώτες του (και μετέπειτα εθνικούς ευεργέτες) Ζωσιμάδες, Ριζάρηδες, Καπλάνηδες κ.λπ. Συνεργάζεται πάντα με τον αδελφό του Αναστάση.
Το Κοινωφελές του έργο χαρακτηρίζεται ως πολύ σημαντικό, αφού από τον πρώτο χρόνο της Επανάστασης ενισχύει οικονομικά το κίνημα του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Κάνει δωρεές υπέρ του σχολείου Δερβιλιάνων Ιωαννίνων, για την ίδρυση νοσοκομείων σε Γιάννενα και Μεσολόγγι, ενώ δωρίζει 50.000 ρούβλια και στο Ορφανοτροφείο Μόσχας. Μετά το 1840 αναλαμβάνει την αποπεράτωση των ναών Αγίου Νικολάου και Αγίου Αθανασίου στα Γιάννενα.
Συμμετέχει σε κάθε έρανο και σε εκδόσεις του Διαφωτισμού, ενώ ενισχύει μονές, εκκλησίες, σχολεία και φτωχούς.
Το Ίδρυμα Χατζηκώστα, ή «Γεωργίου και Αικατερίνης Χατζηκώνστα Ορφανοτροφείον», δημιουργείται στην Αθήνα το 1853 με βασιλικό διάταγμα του Όθωνα και αποτελεί το παλαιότερο φιλανθρωπικό κατάστημα του νεοελληνικού κράτους που παραμένει σε λειτουργία μέχρι σήμερα

ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ

ΣΩΤΗΡΗΣ

Η Κοργιαλένειος Σχολή

Θεωρείται η σπουδαιότερη προσωπικότητα των Σπετσών του προηγούμενου αιώνα. Περιπλανιέται σε πολλές πόλεις του εξωτερικού καταλήγοντας σε καπνοβιομηχανία της Αμερικής.
Το 1907 κατασκευάζει, με δικά του έξοδα, το πρώτο υδραγωγείο των Σπετσών, ενώ το 1913 αγοράζει στο νησί μεγάλη έκταση που αναδασώνει δημιουργώντας έτσι το πευκοδάσος των Σπετσών.
Ιδρύει με τη Μαρίνα Κοργιαλέντη την Αναργύρειο – Κοργιαλένειο Σχολή στις Σπέτσες, φροντίζει για το άνοιγμα περιφερειακών δρόμων στο νησί, ενώ προσφέρει δωρεές στο ελληνικό κράτος για την αγορά αεροπλάνων και περίθαλψη αναπήρων πολέμου.

Επιστροφή στον Αναγνώστη

ΡΙΖΑΡΗΣ
ΓΕΩΡΙΟΣ

Στη μεγάλη φώτοΡιζάρειοσ Σχολή, πάνω δεξιά η προτομή του Ριζάρη

Οι αδελφοί Ριζάρη κατάγονται από το Μονοδένδρι Ζαγορίου, γίνονται έμποροι στη Μόσχα και μέλη της Φιλικής Εταιρείας. Με έντονο πατριωτισμό και θρησκευτικό συναίσθημα ευεργετούν την πατρίδα ποικιλοτρόπως. Το 1814 ιδρύουν Ελληνικόν Σχολείον στη Σμύρνη, ενώ ο Μάνθος συμβάλλει με κάθε μέσον στην οικονομική ενίσχυση της Επανάστασης, προσφέροντας για τους σκοπούς της συνολικά πάνω από 50.000 ρούβλια. Μόνο τον Αλέξανδρο Υψηλάντη τον ενισχύει με 30.000 ρούβλια. Τα δύο αδέλφια στηρίζουν τον αγώνα για ανεξαρτησία, με την οικονομική ενίσχυση ατόμων, απόρων, ορφανών και χτυπημένων από τις κακουχίες του πολέμου οικογενειών. Από την Οδησσό, όπου εγκαθίσταται μετά το θάνατο του Μάνθου ο Γεώργιος, βοηθά στην ίδρυση της Σχολής των Ελληνικών Μαθημάτων στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Μονοδένδρι, το οποίο στεγάζεται μάλιστα στο πατρικό του σπίτι, με τροφίμους ορφανά παιδιά. Το 1837, ο Γεώργιος εγκαθίσταται στην Αθήνα και πραγματοποιεί το όνειρο των δυο αδελφών: τη δημιουργία στην ελεύθερη Ελλάδα εκκλησιαστικής ακαδημίας. Πράγματι, το 1843, μετά το θάνατο του Γεωργίου, ιδρύεται η Ριζάρειος Ιερατική Σχολή, που χαρακτηρίζεται ως «η δεύτερη Μεγάλη του Γένους Σχολή». Επίσης, με τη διαθήκη τους οι αδελφοί Ριζάρη ευεργετούν το Μονοδένδρι με την ίδρυση της Ριζαρείου Χειροτεχνικής Σχολής και συμβάλλουν στη συντήρηση του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου.

ΚΑΠΛΑΝΗΣ
ΖΩΗΣ

Καπλάνειος Σχολή

Γεννιέται στο χωριό Γραμμένο των Ιωαννίνων και εν συνεχεία ασκεί με επιτυχία το επάγγελμα του γουνέμπορα στη Ρωσία. Παρά τη μεγάλη περιουσία που αποκτά η λιτή και θεοσεβής ζωή που ζει οδηγεί στο να τον προσφωνούν «ο ερημίτης της Μόσχας». Ιδρύει την Καπλάνειο Σχολή στα Γιάννενα το 1797 εξοπλίζοντας τη με εργαλεία Φυσικής και Βιβλιοθήκη. Με αιτήματα στη διαθήκη του δωρίζει την περιουσία που αποκτά σε Βουκουρέστι και Ρωσία σε σχολές της Πάτμου και του Αγίου Όρους, δωρίζει κληροδότημα για το Νοσοκομείο Ιωαννίνων και για το Βασιλικό Ορφανοτροφείο Μόσχας, ενώ κτίζει και συντηρεί σχολεία στη γενέτειρα του, το Γραμμένο.

ΠΑΝΑΓΗΣ
ΒΑΛΙΑΝΟΣ

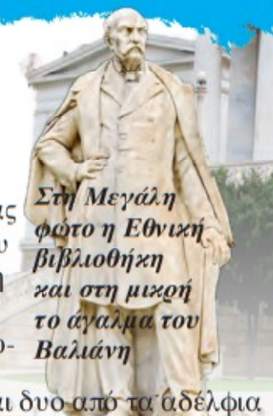
Στη Μεγάλη φώτο η Εθνική βιβλιοθήκη και στη μικρή το άγαλμα του Βαλιάνη

Γεννιέται στις Κεραμιές Κεφαληνίας, αλλά λόγω της οικονομικής ένδειας της οικογένειάς του μαθαίνει σε μεγάλη ηλικία στοιχειώδη γραφή και αναγνώριση, κάτι που δεν εμποδίζει αυτόν και δυο από τα αδέλφια του να στήσουν μεγάλο εμπορικό οίκο με έδρα το Λονδίνο και να στηρίξουν τα ελληνικά γράμματα σε όλες τις μορφές τους.Το 1884 ο Βαλλιάνος καταθέτει στην Εθνική Τράπεζα το γενναιόδωρο ποσό του 1.000.000 δραχμών ενώ σε προσωπική επίσκεψη στον πρωθυπουργό Τρικούπη αναφέρει ότι διαθέτει αυτό το ποσό για όποιο σκοπό η κυβέρνηση ορίσει σκόπιμο, αρκεί το ίδρυμα να φέρει το όνομα των «Αδελφών Βαλλιάνου». Με την συγκατάθεση του ευεργέτη η δωρεά χρησιμοποιείται για την ίδρυση του σωφρονιστικού καταστήματος της Αθήνας. Διαθέτει επίσης σημαντικά ποσά για την ανέγερση της Εθνικής Βιβλιοθήκης, καθώς και άλλων κοινωφελών ιδρυμάτων στη Κεφαλλονιά. Το 1897, ο Οίκος Αδελφών Βαλλιάνων ιδρύει εκπαιδευτήρια και σχολαρχείο στις Κεραμιές Κεφαλλονιάς και Τεχνική Επαγγελματική Σχολή στην Αθήνα. Προς τιμήν του, η κεντρική πλατεία του Αργοστολίου φέρει το όνομα του, ενώ το άγαλμά του κοσμεί τη νοτιοδυτική γωνία της πλατείας.

ΠΑΠΑΦΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

Παπάφειο Ορφανοτροφείο

Έμπορος της διασποράς και κορυφαίος δωρητής και ευεργέτης του Ελληνισμού. Η ευαισθησία και η σεμνότητα του τον οδηγούν να μείνει ανώνυμος σε πολλές εκ των δωρεών του. Η οικονομική του άνεση επιτρέπει την ανάδυση της ψυχικής γενναιοδωρίας που μεταφράζεται με προσφορά σε πρόσωπα και θεσμούς. Είναι ο μεγαλύτερος ευεργέτης της Θεσσαλονίκης, με ανεκτίμητη συνεισφορά στα σχολεία της πόλης. Το Παπαφειο Ορφανοτροφείο της συμπρωτεύουσας, με την τεράστια κοινωνική προσφορά, αποτελεί το εμβληματικό του έργο και την πλέον πολύτιμη «κληρονομιά» του. Στη διαθήκη του ορίζει να ονομαστεί «Μελιτεύς», προς τιμήν της δεύτερης πατρίδας του, της Μάλτας, αλλά οι Θεσσαλονικείς, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης προς το δωρητή, το ονομάζουν Εθνικό Παπάφειο Ορφανοτροφείο Αρρένων «Ο Μελιτεύς». Ο Παπάφης αφήνει και 100.000 χρυσές λίρες στην Τράπεζα της Γαλλίας ώστε το ίδρυμα να συντηρείται από τους τόκους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΙΔΗΣ
(1775 -1852)

Γεννιέται και διακρίνεται ως έμπορος στην Κωνσταντινούπολη και εν συνεχεία εξαιτίας τουρκικών διώξεων, βρίσκεται στο Λονδίνο όπου αποκτά μεγάλη περιουσία. Θεωρείται ο πρώτος ευεργέτης του νεότερου Πειραιά.Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας συνεισφέρει στην ανέγερση του κτιρίου του Πανεπιστημίου, ενώ κατόπιν προτροπών του δημάρχου Πειραιά Πέτρου Ομηρίδη – Σκυλίτση, αναγείρει με δικά του έξοδα (πάνω από 40.000 δραχμές) την Ιωνίδειο Σχολή. Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους συλλέκτες έργων τέχνης της εποχής του ενώ βοηθά πάρα πολλούς καλλιτέχνες και λογοτέχνες.

Ιωνίδειος Σχολή

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
(1819 – 1885)

Γόνος μιας από τις παλαιότερες οικογένειες της Ηπείρου, γεννιέται και ασκεί εμπορική δραστηριότητα στην Κωνσταντινούπολη και εν συνεχεία στο Λονδίνο όπου εξελίσσεται σε δυναμικό έμπορο του παροικιακού Ελληνισμού.
Επενδύει στα θειωρυχεία της Μήλου και με την επιστροφή του στην Ελλάδα, το 1878, αγοράζει μετοχές στα μεταλλεία Λαυρίου, στους σιδηροδρόμους, σε τράπεζες και στο Αεριόφως Αθηνών, ενώ παράλληλα επενδύει στην αγορά ακινήτων. Η φιλοπατρία τον οδηγεί να διαθέσει το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του στην αγορά οικοπέδου για την ανέγερση κτιρίου (Μέγαρο Μελά), η εκμετάλλευση του οποίου θα εξασφάλιζε, σύμφωνα με τη διαθήκη του, πόρους για την οικοδόμηση και συντήρηση νηπιαγωγείων. Αλλά δεν αρκείται εκεί και στρέφει το ενδιαφέρον του στην παραμελημένη περιφέρεια. Στη διαθήκη του ορίζει πως τα νηπιαγωγεία θα ιδρύονται όπου αποφασίζουν οι υπεύθυνοι του κληροδοτήματος, «εκτός μόνον της πόλεως των Αθηνών, ήτις ευμοιρεί εκπαιδευτικών καταστημάτων».

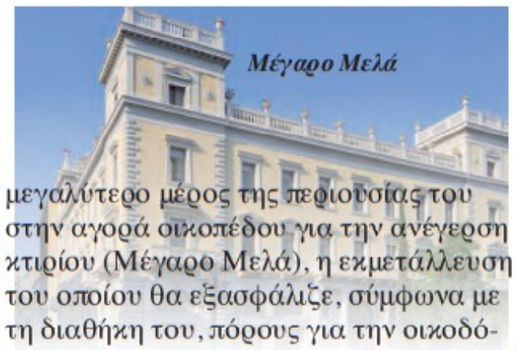
Μέγαρο Μελά

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ
(1844-1932)

Προξενικός υπάλληλος και ευεργέτης, γιος του Γεωργίου Γενναδίου, δασκάλου του Γένους, γεννιέται στην Αθήνα με ηπειρώτικη καταγωγή.
Λόγιος, φιλομαθής και βιβλιόφιλος υπηρετεί στο διπλωματικό Σώμα, ενώ το 1922 δωρίζει τη συλλογή βιβλίων του στην Αμερικανική Σχολή Κλασσικών Σπουδών, η οποία αργότερα μετατρέπεται σε Γεννάδειο Βιβλιοθήκη.

Γεννάδιος Σχολή

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ
(1830-1911)

Επιχειρηματίας, τραπεζικός και εθνικός ευεργέτης από την Κεφαλληνία, κάνει δωρεές υπέρ της εθνικής οργάνωσης νοσοκομείων και για την ανέγερση Πινακοθήκης.
Μετά θάνατον κληροδοτεί μεγάλο ποσό για το Κοργιαλένειο Νοσοκομείο (γνωστό σήμερα ως «Ερυθρός Σταυρός»), ενώ χρηματοδοτεί με σημαντικά ποσά το Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία».

Ο Ερυθρός Σταυρός σήμερα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΗΣ
(1830-1921)

Έμπορος που δραστηριοποιείται στην Αλεξάνδρεια, συνδράμει στην πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της εκεί ελληνικής παροικίας, υποστηρίζοντας τη με δωρεές, εκπαιδευτικά ιδρύματα και κοινωφελή σωματεία.Με το κληροδότημά του παραχωρεί στο ελληνικό κράτος αιγυπτιακά χρεόγραφα και λίγες, αξίας 3.000.000 χρυσών ελληνικών δραχμών, ενώ ιδρύει και συντηρεί τη Σιβιτανίδειο Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων που λειτουργεί από το 1929 μέχρι σήμερα.

Το Σιβιτανίδειο νοσοκομείο σήμερα

ΠΑΝΑΓΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΟΣ
(1835-1911)

Επιχειρηματίας με δραστηριότητα στη Ρουμανία, διακρίνεται στο εμπόριο σιτηρών και την καλλιέργεια μεγάλων κτημάτων.Ασχολείται με την πολιτική, συνεργαζόμενος με το κόμμα του Ελευθερίου Βενιζέλου. Αναπτύσσει πλούσια κοινωφελή δραστηριότητα σε Ελλάδα και Ρουμανία. Επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εκπαίδευση στον τομέα της Οικιακής Οικονομίας.
Σπουδαιότερο δημιούργημά του είναι η Χαροκόπειος Οικοκυρική και Επαγγελματική Σχολή Θηλέων, που ιδρύει και χρηματοδοτεί με τη διαθήκη του, η οποία αποτελεί πρόδρομο του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου.

Η Χαροκόπειος Σχολή

ΑΛΛΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

***Ο* Μάνος Γκούμας** *ιδρύει το 1690 σχολείο στα Ιωάννινα, οι αδελφοί Μαρουτσαίοι τη Μαρουτσαία Σχολή το 1728 στα Ιωάννινα, Ο* **Σαμουήλ Σκαζής** *το Ελληνικόν Σχολείον το 1813 στο Κόρθιο Άνδρου, Ο* **Παύλος Φίλης** *γυμναστήριο το 1818 στη Στεμνίτσα Γορτυνίας, ο* **Σωτήριος Αντωνίου** *σχολείο το 1835 στην Αθήνα, ο* **Στάμος Πετρίτσης** *Σχολή το 135 στο Ληξούρι Κεφαλλονιάς και ο* **Σπυρίδων Σακελλαρίου** *το Ελληνικόν Σχολείον το 1848 στο Λειβάρισι Καλαβρύτων.*
Σχολεία ιδρύουν επίσης οι **Ευστάθιος Χατζηγιαννάκης Καρυάδης** *το 1848 στα Γούρα Καλαβρύτων, ο* **Νικόλαος Μακρής** *το 1850 στη Δημητσάνα,* **ο Νικόλαος Πιλάλας** *το 1855 στα Βρέσθενα, ο* **Νικόλαος Κοκκόλης** *το 1861 στις Λεχωνιές Βόλου, ο* **Δημήτριος Καρτάλης** *το 1870 στην Τσαγκαράδα Πηλίου, ο* **Αντώνιος Ιγγλέσης** *το 1871 στους Πεσσάδες Κεφαλλονιάς, οι* **Αντώνιος Παναγιώτου** *και* **Κωνσταντίνος Καράμπελας** *το 1888 στη Βαρυμπόμπη Τριφυλίας, Ο* **Αντώνιος Παστελής** *το 1889 στη Δουραλή Λακωνίας οι αδελφοί* **Αναστάσιος** *και* **Γρηγόριος Λιβιεράτοι** *το 1892 στην Αγία Θέκλα Κεφαλλονιάς, ο* **Βασίλειος** *Π.* **Καρακανδάς** *το 1905 στο Καλλίτσι, ο* **Κωνσταντίνος Μελισσόβας** *το 1922 στα Κιούρκα Αττικής, ο* **Ευάγγελος Ραυτόπουλος** *το 1923 στα Μεσοβούνια Κεφαλλονιάς και ο* **Αθανάσιος** *Ν.* **Παπαδόπουλος** *το 1923 στη Φαγκίστα Ευρυτανίας.*
Σχολεία, παρθεναγωγεία, νηπιαγωγεία, γυμνάσια, διδακτήρια και εκπαιδευτήρια ιδρύονται από το μέσα του 19ου μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα σε όλη τη χώρα από δεκάδες ευεργέτες με άγνωστα, στους περισσότερους, ονόματα.
Μερικοί από αυτούς:

Ιωάννης Κασσαβέτης
Κωνσταντίνος Ξενοκρίτης
Δημήτριος Ζήσης
Αθανάσιος Αγαθίδης
Δημήτριος Δερβέκης
Ρήγας Στυλιαράς
Αδελφοί Αλέξιος, Γεώργιος και Δημήτριος Αθανασάκης
Νικόλαος Βαρβαρήγος
Αδελφοί Χρήστος και Αναστάσιος Κουταβάς
Χριστίνα Αναγνωστοπούλου
Κωνσταντίνος Γεωργίου
Ευάγγελος Αχιλλόπουλος
Μιχαήλ Νομικός
Παναγιώτης Κολοσούκας
Νείλος Σμυρνιωτόπουλος
Ασπασία Καραμπίνη
Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος
Επαμεινώνδας Εμπειρίκος
Μαριγώ Μηλάκη
Κωνσταντίνος Ζούφλος
Γαρύφαλλος Γαρυφάλλου
Μαρία Ι. Γανωτή
Ρεγγίνα Πανταζοπούλου
Δήμος Ζούλας
‘Ανθιμος (μητροπολίτης Κισσάμου και Σελίνουο)
Παναγιώτης Πετρόπουλος
‘Οθων Σταθαίος
Ιωάννης Γ. Παπαστεργίου
Αναστάσιος Μαστρογιάννης
Ιωάννης Γερολυμάτος
Ρόιδω Κολοσούκα
Κωνσταντίνος Καντακουζηνός
Πέτρος Δημητρόφσκης
Νικόλαος Καββαδίας και πολλοί άλλοι

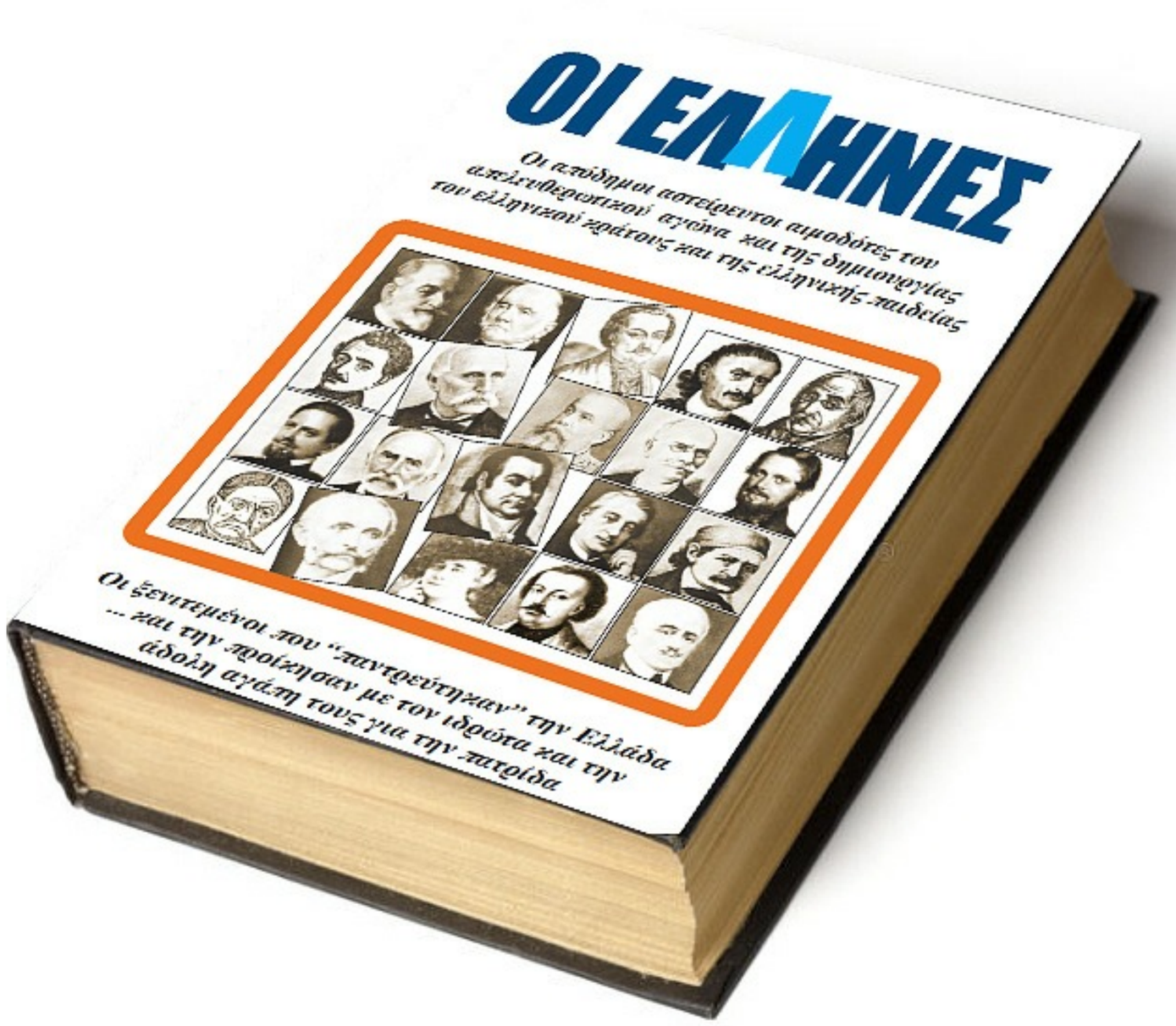

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιστροφή στον Αναγνώστη